

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) Öncülüğünde Sosyal Hizmet Meslek Örgütlerinin COVID - 19'a Karşı Yanıtları

Responses of Social Work Organizations against COVID - 19 led by the International Federation of Social Workers (IFSW)

Öğr. Gör. Merve Deniz PAK GÜRE¹, Buğra TULĞAN²

¹ Sosyal Hizmet Bölümü, Başkent Üniversitesi, Ankara, Türkiye, ORCID ID: 0000-0001-7060-3729

² Sosyal Hizmet Bölümü, Başkent Üniversitesi, Ankara, Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-2174-8408

E-posta: mdpak@baskent.edu.tr

Alındı 06.08.2020

Kabul Edildi 06.12.2020

Yayınlandı 29.12.2020

Makale Atıf: Pak Güre, M.D., Tulğan, B. (2020). Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) Öncülüğünde Sosyal Hizmet Meslek Örgütlerinin COVID - 19'a Karşı Yanıtları. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 4(3), 44-63

Öz

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) COVID-19 salgını karşısında yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde sosyal hizmet uzmanlarının gerçekleştirdikleri çalışmalarını bir araya getirerek küresel bir yanıt oluşturma yoluyla örgütlenme sağlamıştır. Bu çalışmanın amacı, IFSW genel merkezinin ve bölge örgütlenmelerindeki sosyal hizmet kuruluşlarının COVID-19 pandemisine karşı yaptıkları çalışmaların eleştirel olarak ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda IFSW'nin resmi web sayfasında "SWresponds" ve "IFSWresponds" anahtar kelimeleriyle taramalar yapılmıştır. Taramalar sonucunda IFSW'nin küresel gözlem evi olarak yapılandığı bölgelerdeki (Asya Pasifik, Avrupa, Afrika, Kuzey Amerika, Latin Amerika ve Karayipler) ülkelerin durumu, elde edilen 76 belge üzerinden incelenmiştir. Buradan hareketle çalışmada ilk olarak Aralık 2019 - Temmuz 2020 tarihleri arasında IFSW genel merkezinin pandeminin yarattığı kriz karşısında yaptığı çalışmalar ele alınmış, sonrasında ise küresel gözlem evlerinin pandemi sürecinden nasıl etkilendiği ve üye ülkelerdeki sosyal hizmet örgütlerinin yaptığı çalışmalar aktarılmıştır. IFSW genel merkezi sosyal hizmet uzmanlarının pandemi ile mücadeledeki rol ve fonksiyonlarını aktaran yayınlar ve eğitimler düzenlenmiş, kırılma gruplarına yönelik sosyal hizmet müdahaleleri hakkında öneriler sunulmuştur. Küresel gözlem evleri ise bölgelerinde pandemi nedeniyle yaşanan sorunları ve gerçekleştirilen çalışmalarda sosyal hizmet uzmanlarının vaka yöneticisi, danışman, eğitici, savunucu ve kaynak yöneticisi rollerini örneklerle ortaya koymuştur. Sonuç olarak IFSW'in pandemi koşullarında gerçekleştirdiği çalışmalar kanıta dayalı sosyal hizmet uygulamalarının sağlanmasına küresel bir yanıt geliştirilmesi için önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Anahtar kelimeler: COVID - 19, Pandemi ve sosyal hizmet, Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW)

Abstract

International Federation of Social Workers (IFSW) was created a global response by bringing together the works of social workers at the local, national, and international levels against the COVID-19 outbreaks. The aim of this study is to reveal the works of IFSW headquarters and social work organizations in regions against COVID -19 pandemics. For this aim, examinations were carried out with the keywords "SWresponds" and "IFSWresponds" on the official website of IFSW. As a result, the status of countries in regions (Asia Pacific, Europe, Africa, North America, Latin America, and the Caribbean) structured in the global observatories of IFSW was analyzed over 76 documents obtained. Firstly, the works were carried out by IFSW headquarters against the crisis caused by the pandemic between December 2019 and July 2020 are discussed. Then, how the IFSW global observatories were affected by the pandemic process and the work of the social work organizations in the member countries are presented. Publications and training that convey the roles and functions of social workers of the IFSW headquarters in the fight against the pandemic have been organized and made suggestions on social work interventions for vulnerable groups. Global observatories, on the other hand, conveyed the problems experienced in their regions due to pandemics, and the roles of the case manager, consultant, trainer, advocate, and resource manager in the studies were performed. As a result, IFSW's work under pandemic conditions is an important example of developing a global response to evidence based social work interventions.

Key words: COVID-19, Pandemic and social work, International Federation of Social Workers (IFSW)

1. Giriş

Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılının son aylarında ortaya çıkan Koronavirüs hızla yayılarak tüm dünya ülkelerini etkisi altına almıştır. COVID-19 olarak adlandırılan bu salgın, üç ay içerisinde Dünya Sağlık Örgütü (2020a) tarafından "Pandemi" olarak ilan edilmiştir. COVID-19 alanında yapılan araştırmalar sonucunda COVID-19'un hastalık etkeni olan Sars-Cov-2'nin (Şiddetli Akut Solunum Sendromu Koronavirüs 2) uzun bir inkübasyon süresine sahip bulaşıcı bir hastalık olduğu ortaya konulmuştur (Lauer ve ark., 2020). Ateş, öksürük, yorgunluk, boğaz ağrısı, ishal, tat alma veya koku duyusunun kaybı gibi belirtilerle seyreden hastalık, Aralık 2019 tarihinden itibaren dünyadaki tüm ülkelerde görülmüş, yaklaşık 10 milyona yakın insana bulaşmış ve yaklaşık beş yüz bin kişinin ölümüne yol açmıştır (Rothan ve Byrareddy, 2020). Salgının özellikle başlangıç döneminde tedavi protokolleri olmadığından dolayı koronavirüsle enfekte olan kişiler genellikle yoğun bakım servislerinde sağlık hizmeti almak durumunda kalmışlardır. Takip eden günlerde ise çeşitli ilaçlar tedavide kullanılmaya başlanmış ve tedavinin etkililiği üzerinde bilimsel araştırmalar hız kazanmıştır (Sanders ve ark., 2020). Salgınla başa çıkabilmek için bağışıklamaya dikkat çeken bilim insanları koronavirüse karşı aşı geliştirme çalışmalarına tüm hızıyla devam etmektedir (Aslan, 2020; Chen ve Huang, 2020).

Tüm dünyanın hazırlıksız yakalandığı bu can yakıcı salgın karşısında sosyal hizmetin hassas/ kırılgan gruplar olarak ilgi alanına giren müracaatçı sistemi ciddi biçimde etkilenmiştir. Hastalığın agresif seyri, ülkeleri çeşitli önlemler almaya mecbur bırakmıştır. Bu süreçte pek çok ülkede maske takmak zorunlu kılınmış, sokağa çıkma kısıtlamaları uygulanmış ve üretim süreçleri durdurulmuştur. Sosyal mesafenin korunması amacıyla insanların günlük yaşam rutinleri değişmiş ve

insanların evde zaman geçirmesi teşvik edilmiştir. Bu yeni yaşam dinamiği özellikle yaşlılar, engelliler, kronik hastalığı olan bireyler, çocuklar ve gençler için sosyal izolasyon, yalnızlık, eğitimden/istihdamdan uzak kalma, iş kaybı yaşama gibi ciddi fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik riskler ve stres kaynakları yaratmıştır. Bununla beraber küresel çapta ev içi şiddetin arttığı (UNWomen, 2020), işsizlik oranının yükseldiği (ILO, 2020), hastalığa yakalanan ve sağlık hizmetlerine ulaşamayan kişi sayısının dramatik seviyelere ulaştığı görülmektedir (Murthy, Gomersall ve Fowler, 2020). Salgın karşısında psikolojik sağlığın da olumsuz etkilendiğini söylemek olanaklıdır. Olumsuz duyguların (kaygı, depresyon, korku ve öfke gibi) hakim olduğu bu dönemde, insanlarda psikosomatik belirtilerin de ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Huang ve Zhao, 2020; Cao ve ark., 2020; Rajkumar, 2020). Pandemi ekonomik açıdan da küresel olumsuz etkiler yaratmıştır. Üretim süreçlerinin durma noktasına geldiği salgın günlerinde işten çıkarmalar ve ücretsiz izine ayrılmalar artmış (Coates ve ark., 2020; Kara, 2020); uluslararası göçmen işçilerin %95'i koronavirüsün en sık görüldüğü beş ülkede koruyucu ekipman olmaksızın çalışmaya devam etmiştir (Liem ve ark., 2020). Bu süreçte sağlık çalışanları COVID-19'a karşı verilen mücadelenin ön saflarında yer almış ve uzun çalışma saatleri boyunca koronavirüs hastalarına bakım vermek durumunda kalmışlardır (Greenberg ve ark. 2020).

Pandeminin başlangıcından itibaren insan haklarının korunmasında, sorunların çözülmesinde ve ihtiyaçların giderilmesinde sosyal hizmet uzmanları çeşitli roller üstlenmiştir. Bu roller arasında insanları gereksinim duydukları hizmetlere yönlendirmek, sosyal izolasyonun getirdiği yalnızlık duygusunu azaltmak ve bağlantıda kalmak için teleservisler, internet, video, sosyal medya bağlantılarını kullanmak, pandemiyle mücadele konusunda bilgilendirici

çalışmalar yapmak, korku ve kaygıyı azaltmak da dahil olmak üzere psikososyal destek sunmak, danışmanlık yapmak, kayıp ve yas ile çalışmak, sosyal adalete ve insan haklarına saygı gösterilmesini sağlamak ve savunuculuk yapmak bulunmaktadır (Dominelli, 2020).

Pandemi ile başa çıkmak, ulusal ve yerel eylemlerin yanı sıra uluslararası eylemleri de gerektirmektedir. Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (*International Federation of Social Workers- IFSW*) COVID-19 pandemisi sürecinde hem sosyal hizmet uzmanlarına hem de müracaatçı sistemlerine yönelik yerel, ulusal ve uluslararası yanıtların geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmüştür.

Bu çalışmanın amacı, IFSW genel merkezinin ve bölge örgütlenmelerindeki sosyal hizmet kuruluşlarının COVID-19 pandemisine karşı yaptıkları çalışmaların eleştirel olarak ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada IFSW'nin resmi web sayfasında "SWresponds" ve "IFSWresponds" anahtar kelimeleriyle taramalar yapılmıştır. Bu taramalar sonucunda IFSW'nin küresel gözlemevi olarak yapılandığı bölgelerdeki (Asya Pasifik, Avrupa, Afrika, Kuzey Amerika, Latin Amerika ve Karayipler) ülkelerin durumu elde edilen 76 belge üzerinden incelenmiştir. Çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden döküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda IFSW tarafından COVID-19 pandemisiyle ilgili küresel ölçekte ve ülke düzeyinde sosyal hizmet uzmanlarının ne tür çalışmalar gerçekleştirdiğine yanıtlar aranmıştır. Buradan hareketle çalışmada ilk olarak Aralık 2019 - Temmuz 2020 tarihleri arasında IFSW genel merkezinin pandeminin yarattığı kriz karşısında yaptığı çalışmalar ele alınacak, sonrasında ise IFSW küresel gözlem evleri olarak adlandırılan bölgelerin pandemi sürecinden nasıl etkilendiği ve üye ülkelerdeki sosyal hizmet örgütlerinin yaptığı çalışmalar aktarılacaktır. Bu çalışma yoluyla sosyal hizmet mesleğinin uygulayıcısı olan meslek elemanlarının gerçekleştirdikleri örnek uygulamaların ortaya konulması, deneyimden öğrenme kültürünün ve kanıt dayalı sosyal hizmet bilgisinin yaygınlaşması beklenmektedir.

2. IFSW Genel Merkezinin Pandemi Sürecindeki Çalışmaları

IFSW, sosyal hizmet uzmanlarının küresel olarak tek çatı altında toplanmasını sağlamayı amaçlayan bir yapılanma olup sosyal hizmet uygulamalarının en iyi şekilde gerçekleştirilmesi için uluslararası işbirliğine katılımı teşvik ederek kapsayıcı ve sürdürülebilir sosyal kalkınma, sosyal adalet ve insan haklarının sağlanması için çalışmalar yapmaktadır. 128 üye ülkeden ve 3.000.000 sosyal hizmet uzmanından oluşan Federasyon, Asya Pasifik, Avrupa, Afrika, Kuzey Amerika, Latin Amerika ve Karayipler olmak üzere beş küresel gözlem evi yapılanmasıyla hareket etmektedir. Bünyesinde Birleşmiş Milletler, insan hakları, etik ve eğitim komisyonları bulunmaktadır (IFSW, 2020a).

COVID-19 pandemisi sürecinde IFSW sosyal hizmet uzmanlarını desteklemek için pek çok çalışma yürütmüştür. Bu çalışmaların başında salgının ilk dönemlerinden itibaren savunmasız gruplar öncelikli olmak üzere toplulukların nasıl etkilendiğine yönelik izleme faaliyetleri bulunmaktadır. Bu doğrultuda IFSW küresel bir çağrı yaparak Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınladığı "koronavirüse karşı küresel çapta koordineli dayanışma çağrısını" desteklediğini ilan etmiştir. Çünkü pandemiyle mücadelede sosyal hizmetin kritik rolü bulunmaktadır ve aynı zamanda bu süreçte sosyal hizmetin rolünün güçlendirilmesine de gereksinim duyulmaktadır.

IFSW salgının başlangıcından itibaren virüsün yayılmaması için önlemlerin alınmasını teşvik etmekte; uluslararası sosyal hizmet etkinliklerinin güvenli biçimde koordinasyonunu sağlamak için hareket etmektedir. Örneğin her yıl Mart ayında kutlanan Dünya Sosyal Hizmet Günü etkinlikleri salgın nedeniyle iptal edilmiştir. Bununla beraber 2020 yılı temasında yer alan "İnsan İlişkilerinin Önemi" başlıklı poster sosyal mesafenin korunduğu ikonlar eklenerek revize edilmiştir (IFSW, 2020b).

Sosyal hizmet uzmanları, COVID-19 ile mücadelede dünyanın birçok ülkesindeki topluluğu ve toplumu proaktif olarak desteklemektedir. Bu süreçte sosyal hizmetin rolü kaygıyı azaltmaya yardımcı olmak, virüse karşı güvenli uygulamalar hakkında eğitim vermek, danışmanlık yapmak ve kaynaklara erişimi kolaylaştırmak biçiminde örneklendirilebilir. IFSW yapmış olduğu çağrıda müracaatçı sistemleri ile yapacakları çalışmalarda sosyal hizmet uzmanlarının;

- COVID-19 salgınına karşı yoğun kaygı yaşayan insanları desteklemeleri,
- Pandemiyle mücadele için doğru bilgilerin yayılması ve insanların dayanışma içinde hareket edeceği bağlamların kolaylaştırılmasında kilit bir role sahip oldukları,
- Kırılgan/ hassas grupların hizmetlere erişimini sağlamaya yardımcı olma rolünü üstlenmeleri,
- Yiyecek ve temiz su gibi temel unsurların mevcut olmasını sağlamak için toplulukların desteklenmesine yardımcı olmaları,
- Risk altındaki kişilerin sosyal izolasyona uğramaması için iletişimi organize etmeleri gerektiği vurgulanmıştır (IFSW, 2020c).

Dünya çapında COVID-19 salgını yayılmaya devam ettikçe IFSW de sosyal hizmetlerin sunumuyla ilgili çalışmalarını sürdürmeye devam etmiştir. Bu kapsamda uluslararası sosyal hizmet bağlamında öğreneceğimiz çok şeyin olduğunu, milliyetçilik ve hayırseverlik modellerinin yeni küresel etik temellerle değiştirilme zamanının geldiğini ortaya koymuştur (IFSW, 2020d). Çünkü salgın tüm dünyada bir krize yol açmış ve sosyal hizmetlerin sunumunda büyük bir zorluk yaratmıştır. Tüm dünyada pek çok sosyal hizmet uzmanı, sınırlı kaynaklarla yeterli güvenlik ekipmanı veya sağlık protokolü olmadan cesurca saha çalışmalarına devam

etmiştir. Bu çalışmaların temel motivasyonu, sosyal hizmetin bugünkü krizi yarının koşullarını değiştirerek çözme çabasıdır. IFSW bu çabanın yalnızca yerel ve ulusal düzeyde sınırlı kalmamasını önermektedir (IFSW, 2020e). Çünkü uzun yıllar boyunca sosyal hizmet mesleği, yerel ve ulusal sınırlar boyunca büyüyen ve işbirliği yapan bir öğrenme modeli geliştirmiştir. Federasyon, dayanışmanın üye ülkeler için etkili bir alan olduğunu ve dünyanın sosyal hizmet mesleğinin çalışmalarını öğrenme zamanının geldiğini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda yeni küresel etik temeller kurmak için önemli bir dönem olduğu vurgulanmıştır. IFSW, pandemi sürecinin yarattığı krizin sosyal hizmet mesleğini güçlendireceğinden emindir. Bu nedenle salgın sonrasında sosyal sistemlerin iklim değişikliği ve yoksulluk kaynaklı olarak gelişen ve yayılan hastalıklara yol açan koşulları aktif olarak yok edebileceği yeni bir vizyon geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır (IFSW, 2020f).

IFSW pandemi sürecinde çevrimiçi ortamlarda bilgilendirici çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmaları şu şekilde özetlemek olanaklıdır:

- **COVID-19 Salgınında Etik Zorluklar:** Küresel olarak sosyal hizmet uzmanlarının karşılaştığı etik ikilemleri tartışmak için Amerika Birleşik Devletleri, Romanya, Sierra Leone ve İngiltere'den sosyal hizmet uzmanları bir araya gelmiştir (IFSW, 2020g).
- **Uluslararası Perspektiften COVID-19 Döneminde Sosyal Değişim:** IFSW ve Sosyal Hizmet Ağı öncülüğünde İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore, Güney Kıbrıs, İngiltere ve İspanya'dan sosyal hizmet uzmanlarının katılımıyla sosyal hizmet müdahalelerinde hükümetlerin ve kuruluşların desteğinin nasıl alınabileceği üzerine çevrimiçi seminerler yapılmıştır (IFSW, 2020h).
- **COVID-19 Salgınında Vaka Yönetimi:** COVID-19 salgınında ortaya çıkan sorunlara (hareket kabiliyetinin azaltılması, uzaktan erişim yoluyla çocuk koruma vakalarının izlenmesi, ev içi riskleri olan ailelerin izlenmesi, çocuklara ve kadınlara yönelik şiddetin artması, uzaktan çalışma biçiminin zorlukları gibi) yönelik vaka yönetimi çalışmalarının nasıl yapılacağı üzerinde durulan ve pek çok STK ile işbirliğinde düzenlenen bu eğitim; Arapça, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerinde yayınlanmıştır (IFSW, 2020i).
- **COVID-19 Salgınında Arap Dünyası:** Filistin Sosyal Hizmet Uzmanları ve Psikologlar Birliği ile IFSW öncülüğünde düzenlenen bu konferans, COVID-19 salgınında Arap ülkelerinde acil durum müdahalelerinin oluşturulmasında sosyal hizmetin rolünü vurgulamaktadır (IFSW,2020i).
- **COVID-19 Salgınında Afrika:** Bu konferans Afrika Kıtasında ilk kez COVID-19 vakasının Mısır'da ortaya çıkması ve sonrasında Afrika geneline yayılması ile

gerçekleştirilmiştir. Virüsün yayılmasına karşı mücadelede sosyal hizmet uzmanları sahada aktif olarak rol oynamışlardır. Bu konferansta da Nijerya, Fas, Kenya, Malavi, Zambiya, Zimbabwe'den sosyal hizmet uzmanları dünyanın dört bir yanındaki meslektaşlarıyla dayanışma içinde pandemi sırasındaki deneyimlerini aktarmışlardır (IFSW, 2020j).

- **2020-2030 Sosyal Hizmet Küresel Gündemi “Sosyal Dönüşümün Birlikte Oluşturulması”:** 15-19 Temmuz tarihleri arasında beş gün boyunca 24 saat süren konferans önümüzdeki on yıl boyunca dünyadaki sosyal hizmet uzmanlarının endişelerini, ilgi alanlarını, umutlarını, hayallerini ve vizyonunu yansıtan bir gündem oluşturmak amacıyla çevrimiçi ve ücretsiz olarak gerçekleştirilmiştir (IFSW, 2020k).

IFSW salgın sürecinde sosyal hizmet uzmanlarının çalışma haklarını ortaya koyan çeşitli raporlar hazırlamıştır. 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nde yayınlanan raporda, pandeminin küresel ekonomik krize yol açma potansiyelinin olduğundan ve hükümetlerin kemer sıkma politikaları uygulamak durumunda kalacağından endişe duyulduğu ifade edilmektedir. Dahası, bu yeni koşulların sosyal hizmet müdahalelerinin odağında olan yoksulluk, hizmetlere erişimde eşitsizlik, işsizlik, temiz gıdaya, suya ve hijyenik maddelere ulaşamama gibi sorunsalları daha da can yakıcı hale getirebileceğinden söz edilmektedir. Tüm bu riskler karşısında ise sosyal hizmet uzmanlarının insanların ihtiyaçlarına odaklanan yeni bir etik temelli ekonomik çerçeve sürdürmek için dünya çapında eylemlerine devam edecekleri taahhüt edilmektedir. Bu taahhütün gerçekleşmesinde ise dünyanın her yerinde görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının geleceklerini güvence altına alan uluslararası çalışma standartları kapsamında çalışma haklarının sağlanması dayanak noktasını oluşturmaktadır. COVID-19 salgınında görev alan sosyal hizmet uzmanları açısından konuyu ele alan IFSW, salgının zararlı etkilerini azaltmak için iyi desteklenen, uygun şekilde donatılmış, güçlendirilmiş ve korunan bir sosyal hizmet işgücünün gerekli olduğunu ortaya koymaktadır (IFSW, 2020l).

IFSW hassas/kırılgan grupların pandemi sürecinde nasıl etkilendiği ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda ön plana çıkan konulardan biri insanların evde daha uzun zaman geçirdiği yeni bir düzenin oluşmasına ve kadına yönelik şiddetin tüm dünyada artışına yönelik bulgulardır (IFSW, 2020m). Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres'in kadına yönelik şiddete karşı acil eylem çağrısında bulunmasının ardından IFSW de bu alanda rapor hazırlamıştır. Bu raporda kadına yönelik şiddetin geniş sosyal, ekonomik ve politik koşullara ve kurumlara dayandığı, şiddetin eşitsizlik ve ataerkillikle görünür şekilde bağlantılı olduğu ortaya konulmuştur. Şiddet karşısında kadınları koruyan mekanizmaların tüm dünyada zayıf olduğuna dikkat çeken

rapor, kadınları desteklemek için etkili politikaların ve finansman sistemlerinin geliştirilmesi için tüm paydaşları çalışmaya davet etmektedir (UN, 2020).

IFSW (2020n), pandemi sürecinde sosyal hizmet uzmanlarının karşılaştığı birçok etik zorluk olduğunu belirtmektedir. Bu zorlukların ortaya konulması amacıyla bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmaya 54 ülkeden 607 sosyal hizmet uzmanı katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sosyal hizmet uzmanlarının yaşadığı etik zorluklar şu başlıklar altında toplanmıştır:

- Gizlilik ve güvenlik kapsamında telefon veya internet yoluyla güvenli ve empatik ilişkiler oluşturmak ve sürdürmek,
- Sınırlı kaynaklarla çalışmak durumunda müracaatçıların gereksinimlerini değerlendirmede güçlük yaşanması ve pandemi nedeniyle daha fazla ihtiyacı olduğu düşünülen müracaatçıların taleplerine öncelik verilmesi,
- Meslek elemanlarının sahada karşılaştıkları risklere karşın müracaatçıların hizmet almalarına yönelik haklarını savunmaya çalışmak,
- Ulusal ve örgütsel politikaları, prosedürleri veya rehberleri (mevcut veya yeni) izlemeye çalışırken pandemi koşullarına uygun olmayan durumlar karşısında mesleki takdir yetkisini kullanmaya karar vermek,
- Güvensiz ve stresli koşullarda çalışırken duyguları, yorgunluğu ve kişisel bakım ihtiyacını göz ardı etmek

Bu etik zorluklar, devlet tarafından sağlanan sağlık ve sosyal hizmet altyapılarının zayıf olduğu ülkelerde sosyal hizmet uzmanlarının makro düzeyde yaptıkları çalışmalarda toplum kalkınması yaklaşımlarına odaklanmaktadır. Ancak tüm bu etik zorlukların karşısında IFSW sosyal hizmetin rolünü “bugünün baskılarının ötesinde çalışmak, toplulukların ve toplumların endişelerini uzun vadeli çözümlere dönüştürmelerine yardımcı olmak” şeklinde tanımlamaktadır.

IFSW yalnızca merkezi yönetim olarak değil, bünyesindeki küresel gözlem evi yapılanmasıyla da dünyanın dört bir yanındaki sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarını izlemektedir. Çalışmanın sonraki bölümünde COVID-19 salgınının en fazla görüldüğü bölgeler öncelikli olmak üzere IFSW'ye üye ülkelerde bulunan sosyal hizmet meslek örgütlerinin pandemi sürecindeki çalışmaları aktarılacaktır.

3. Küresel Gözlem Evlerinde Bulunan Sosyal Hizmet Meslek Örgütlerinin COVID-19 Pandemisine Yanıtları

IFSW'nin küresel gözlem evi olarak belirlediği beş bölge bulunmaktadır. Bunlar Asya Pasifik, Avrupa, Afrika, Kuzey Amerika, Latin Amerika ve Karayipler'dir. Bu bölümde ilk olarak bölgelerin COVID-19 pandemisindeki genel durumları

aktarılabilecek, sonrasında ise sosyal hizmet meslek örgütlerinin çalışmalarına yer verilecektir.

3.1. Asya-Pasifik Bölgesi

COVID-19 salgını ilk olarak Çin'in Wuhan kentinde başlamış ve buradan tüm dünyaya yayılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (2020b) temmuz ayı verilerine göre Güney Doğu Asya'da 1.786.145; Batı Pasifik'te 288.151 vaka bildirmiştir. Çin'den sonra COVID-19 vakaları bildiren ilk ülkeler arasında Güney Kore, Tayvan ve Vietnam bulunmaktadır. Asya bölgesinde koronavirus vakalarının en fazla olduğu ülkeler arasında Çin, Hindistan, İran, Pakistan ve Suudi Arabistan yer almaktadır. Bu bölge küresel salgından sosyal ve ekonomik açıdan ciddi biçimde etkilenmiştir. Salgın öncesinde küresel ticaretin yaklaşık üçte ikisinin bu bölge aracılığıyla gerçekleştiği ve Çin'in dünya imalatının en büyük merkezi konumunda olduğu bilinmektedir. Salgın sonrasında ise ülkeler arasındaki hareketliliğin kısıtlanması nedeniyle ticaret hacminde küçülmeler yaşanmıştır. Diğer yandan ise yüksek işsizlik oranları ve gelir kayıpları, mal ve hizmetlere olan talebi azaltmıştır. Üretim sürecini devam ettirmek isteyen işyerlerinde ise sosyal mesafe kurallarına uyulmadığı, Maldivler ve Singapur'daki göçmen işçilerin kaldıkları yerlerde salgının artış gösterdiği rapor edilmektedir (Balachandran, 2020; Yeung ve Isaac, 2020). Bu süreçte işgücünün profili de değişim göstermektedir. İlk olarak nüfusun yarısının yoksulluk sınırında olduğu Kamboçya, Bangladeş ve Myanmar'da küçük hazır giyim fabrikaları salgın nedeniyle kapanmakta, bu alanda çalışan kadınlar işsiz kalmaktadır. İkinci olarak ise günlük ve saatlik kayıt dışı ve sigortasız çalışan işçilerin sayısı artmaktadır. Son olarak ise salgın yayılmaya devam ettikçe çok sayıda insanın işini ve geçim kaynaklarını kaybetmesi beklenmektedir. Bu da Avrupa ve Amerika'ya göçü çekici kılan “yerli ve sınır ötesi göçmen” popülasyonunu arttıran bir durum yaratmaktadır. Asya Pasifik Bölgesi'nde göçmenler pandemiden olumsuz etkilenen gruplardan biri olmuştur. Hükümetler göçmenleri kendi ülkelerine dönmeleri için teşvik etmiştir. Örneğin Kamboçya, Myanmar ve Lao Halk Demokratik Cumhuriyeti'nden on binlerce göçmen işçi, sınırların kapatıldığını duyduğunda Tayland'dan kendi ülkelerine dönmeye çalışmıştır (Barker, 2020).

Asya Pasifik Bölgesindeki yoksulluk şartları bölge halkını daha da kırılgan bir konuma taşımıştır. Dünya Bankası (2020), 2020 yılının sonunda Doğu Asya bölgesindeki 11 milyondan fazla insanın yoksulluğa düşmesini beklediğini açıklamıştır. Bu koşullar bölge halkının sağlık hizmetlerinden yararlanmasından vazgeçmelerini, varlıklarını satmalarını veya çocuklarının eğitime devam etmemesini gerektiren yıkıcı baş etme stratejilerine başvurma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Bölgede yaşanan son kriz ise toplumsal cinsiyet eşitsizliği olmuştur. Pandemiden kaynaklanan krizin kadınların

ekonomik fırsatlarını azaltan etkileri bulunmaktadır. Kriz, yarı zamanlı ve kayıt dışı işçilerin çoğunluğunu oluşturan ve genellikle daha düşük ücretlerle çalışan kadınlar üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Bu süreçte kadınların ekonomik, sosyal ve politik faaliyetlere katılımı azalmakta; aile içi şiddet oranları artmaktadır (UNDP, 2020).

- **Çin Halk Cumhuriyeti:** Küresel salgının başladığı ülke olan Çin'deki Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği aktif olarak koronavirüs ile mücadeleye girmiştir. Koronavirüs salgını ilan edilir edilmez dernek, sosyal hizmet uzmanlarını kişisel koruma için davet eden bir dizi eylem başlatmıştır. Bu süreçte sosyal hizmet uzmanları çevrimiçi psikolojik danışmanlık, çevrimdışı topluluk taraması ve eğitim faaliyetleri üstlenmişlerdir. İlk olarak, salgının önlenmesi ve kontrol edilmesi amacıyla sosyal hizmet uzmanlarının temel çalışma prensiplerini ve yöntemlerini ele alan “Koronavirüs Enfeksiyonu’nun Önlenmesi ve Kontrolü: Sosyal Hizmet Destek El Kitabı” yayımlanmıştır. İlerleyen dönemlerde ise sosyal hizmet uzmanlarının virüsün önlenmesi ve kontrolüne etkin bir şekilde katılmaları için profesyonel rehberlik ve psikolojik destek sağlamaları amacıyla “Topluma Dayalı Salgınla Mücadele” adlı çevrimiçi bir eğitim yürütülmüştür. Müracaatçılara yönelik olarak ise koronavirüsten etkilenen kişilere çevrimiçi danışmanlık sağlamak için “Yeni Koroner Pnömoniye Karşı Psikolojik Sağlık Yardım Kampanyası” başlatılmıştır. Bu çalışmaların yanı sıra sosyal hizmet uzmanları salgını kontrol etmek için ilaç, maske, dezenfektan ve el yıkama jelleri gibi tıbbi malzemelerin dağıtımını koordine etmek şeklindeki görevleri yerine getirmek için ev ziyaretleri gerçekleştirmektedir (IFSW, 2020a).
- **İran:** Koronavirüs salgınından erken dönemde ve ciddi biçimde etkilenen İran’da sosyal hizmet uzmanları sahada aktif olarak görev almışlardır. Sosyal hizmet uzmanları farklı kurumlarda “COVID-19 Kriz Yönetimi Komiteleri” ile işbirliği yaparak salgının başlangıcından itibaren kamusal alanda, yerel yönetimlerde, sivil toplum kuruluşlarında ve özel kurumlarda çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu çalışmalar arasında sosyal acil servislerin kurulması, şiddete maruz kalan müracaatçıların desteklenmesi, COVID-19’dan etkilenen ailelere yönelik ziyaretlerin yapılması, evsizlere, madde bağımlılığı olan bireylere ve sokak çocuklarına hijyenik maddelerin ulaştırılması, psikososyal destek manifestosunun oluşturulması, yoksul ailelerin ve evsizlerin gıda kaynaklarına erişiminin sağlanması ve Çin Sosyal Hizmet Eğitim Derneği tarafından başlatılan 3000 maskenin İran’daki sosyal hizmet uzmanları arasında

dağıtımının yapılması bulunmaktadır. Bu çalışmalar sırasında “Sosyal Hizmet Uzmanları Süpervizyon Projesi” başlığı altında geliştirilen projede 60 öğretim elemanı ve sosyal organizasyonun yöneticileri sosyal hizmet uzmanlarına krizle çalışma sürecindeki uygulamalarında yardımcı olmuşlardır. Aynı zamanda İran Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, salgın koşullarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarına duygusal destek vermekte ve uzmanların sahada yaşadıkları sorun ve gereksinimleri ele alan araştırmalar yürütmektedir. Bu araştırmaların sonuçları İran Cumhurbaşkanı ile yapılan bir toplantıda sunulmuştur. Dernek medyayı da aktif olarak kullanmaktadır. Koronavirüsünün sosyal boyutlarına dikkat çekmek için radyoda günlük yayınların yapılması ve hashtag çalışmalarının sürdürülmesi ön plana çıkmıştır. Bu süreçte “COVID-19 salgını sırasında çocuklarla çalışmak” başlıklı kitapçık yayımlanmıştır ve COVID-19 salgını sırasında Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanan psikolojik sağlıkla ilişkili materyaller tercüme edilmiştir (IFSW, 2020b).

- **Güney Kore:** Koronavirüs salgınının can yakıcı biçimde seyrettiği ülkelerden biri olan Güney Kore’de hastane yataklarının tamamının dolu olduğu ve sosyal yaşamın ciddi kısıtlamalara tabii olduğu görülmektedir. Bu süreçte Güney Kore’de yaşayan insanların deneyimlediği en büyük kriz ise sosyal refah sisteminin çöküşü olmuştur. Sosyal hizmet uzmanlarının görev yaptığı toplum refah merkezleri karantina önlemleri nedeniyle kapatılmıştır. Bu durum sosyal hizmetlere gereksinim duyan savunmasız gruplar için sorunlara yol açmıştır. Bu gruplar arasında önde gelenler ise yaşlılar olmuştur. Huzurevlerinde enfekte olan kişi sayısı arttıkça bu kurumlardaki vefat eden yaşlı sayısı da artmıştır. Bunun önüne geçebilmek için sosyal hizmet uzmanları iki hafta boyunca kurumdan ayrılmadan hizmet vermek durumunda kalmıştır. Evde bakım ihtiyacı duyan yaşlı, engelli ve hastalara yönelik sunulan hizmetlerin devamı açısından ise gönüllü çağrıları yapılmıştır. Bu kapsamda Güney Kore Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği dayanışmayı arttırmak amacıyla “COVID-19 Sosyal Refah Önlemleri Genel Merkezi” kurulmasını sağlamıştır. Bu merkez salgınla savaşılan sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçıları için kullanacakları kaynakların artışına yönelik olarak toplumu acil yardım fonlarını ödemeye çağırmasıyla gündeme gelmiştir. Kaynakları arttırmaya yönelik diğer bir girişim ise “Kore Topluluk Sandığı” olmuştur. Bunun öncelikli amacı savunmasız gruplara yönelik hijyen kitlerinin dağıtılması yoluyla koruyucu ve önleyici

çalışmaların yürütülmesidir. Diğer bir amaç ise sahada aktif çalışan sosyal hizmet uzmanlarına yönelik acil psikolojik destek sağlanmasıdır (IFSW, 2020p).

- **Singapur:** Koronavirüs vakalarının deniz yoluyla ülkeye geldiğini bildiren Singapur bu süreçte test, temas takibi ve izolasyon gibi titiz yöntemler kullanarak enfeksiyon oranını sabit tutma girişiminde bulunmuştur. Bu süre zarfında halkın hayatı gereksinimlerini karşılamaları için faaliyet gösteren işyerleri (marketler, sağlık hizmetleri, kamu hizmetleri, ulaşım ve bankacılık hizmetleri gibi) dışında kalan zorunlu olmayan tüm faaliyetler askıya alınmıştır. Bu süreçte hükümet işçilere, ailelere ve işletmelere yardımcı olmak için 42 milyar ABD doları tutarında (GSYİH'nın %12'si) kapsamlı mali kurtarma paketleri sunmuştur. Aynı zamanda istihdamı korumak için işverenlere, düşük gelirli çalışanlara, işsizlere ve stajyerlere hibeler verilmiştir. Doğrudan nakit yardımları, geçici yardım fonları, ek finansal yardımlar, market fişleri ile mal ve hizmet vergisi indirimleri ise bireylere, ailelere, kendi kendine yardım gruplarına ve sosyal hizmet kuruluşlarına verilmiştir. Kamusal alanda hizmet veren 24 Sosyal Hizmet Ofisi, ihtiyaç sahibi bireyler ve aileler için açık ve erişilebilir durumda olmuştur. Bu ofislerde çalışan sosyal hizmet uzmanları ve gönüllüler göçmen işçiler, düşük gelirli aileler, yaşlılar ve engelliler için maske, dezenfektan ve gıdaların toplanması, paketlenmesi ve dağıtımı için aktif görev almıştır. Hastanelerdeki sosyal hizmet uzmanları ise bakımın sürekliliğinin sağlanması için çalışmalarını sürdürmekte ve ulusal ruh sağlığı yardım hattında çalışmaktadır (IFSW, 2020r).
- **Endonezya:** COVID-19 salgını bir afet olarak ilan eden Endonezya ilk olarak salgının başladığı dönemde yapılması planlanan Dünya Sosyal Hizmet Günü'nü teması azaltmak amacıyla iptal etmiştir. Bu süreçte sosyal hizmet uzmanlarının içerisinde bulunduğu bir ekiple Sosyal Hizmet Bakanlığı ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarıyla beraber sosyal, eğitim, sanitasyon, din, cinsiyet, sağlık ve ruh sağlığı gibi çeşitli alt kümelerden oluşan psikososyal destek hizmetlerinin geliştirilmesi sağlanmıştır. Bu, COVID-19 ile ilgili çeşitli çalışmaları koordine etmek ve kamu hizmetlerine duyulan ihtiyaçların belirlenmesini içermektedir. Bu çalışmalar psikiyatristler, psikologlar, psikiyatri hemşireleri, sosyal hizmet uzmanları ve halk sağlığı profesyonellerinden oluşan "Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Ekipleri" tarafından yürütülmüştür. Bu ekip Endonezya Psikososyal Rehabilitasyon Ağı ile psiko eğitim

çabalarına katılmış, radyo yayınları, podcast ve web seminerleri yoluyla psikososyal çalışmaları desteklemiştir. Bu süreçte "COVID-19 Pandemisine Yanıt Veren Sosyal Hizmet Uygulama Kılavuzu" yayınlanmıştır. Ayrıca "COVID-19'a Yanıt Olarak Psikososyal Destek Hizmetleri Programı" adlı hizmet programları oluşturmak için psikososyal eğitim hizmetleri, yardım hattı hizmetleri, çevrimiçi danışmanlık hizmetleri olmak üzere stratejik adımlar atılmıştır (IFSW, 2020s).

- **Filipinler:** Vaka sayısının oldukça az olduğu Filipinler'de sosyal hizmet uzmanları için ücretsiz çevrimiçi seminerler serisi gerçekleştirmiştir. Filipinler Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği Etik Çalışma Grubu COVID-19 salgınında psikolojik sağlığın korunması alanında destek sağlayan sosyal hizmet uzmanları için etik bir rehber hazırlamıştır (IFSW, 2020ş).
- **Yemen:** Koronavirüse karşı karantina merkezlerini desteklemek için yoğun faaliyet gösteren Yemen Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği dört düzeyde çalışmalarını gerçekleştirmiştir. İlk olarak merkezi düzeyde Sosyal Hizmetler ve Çalışma Bakanlığı'ndaki sosyal hizmet uzmanları merkezi operasyon odası ve yardım hatları oluşturmuştur. İkinci olarak valilik düzeyinde sosyal hizmet uzmanları birey, aile ve topluluklar için farkındalık, psikososyal destek ve acil müdahale çalışmaları yürütmüştür. Üçüncü olarak bölge düzeyinde sosyal hizmet uzmanlarının müdahale ekibi ve vaka yöneticileri danışmanlık ve psikososyal destek sağlamaktadır. Son olarak topluluk düzeyinde müdahale ekibi ve topluluk koruma komiteleri kurulmuştur (IFSW, 2020u).
- **İsrail:** İsrail koronavirüs salgınında yapılan çalışmalarda uluslararası öğrenmeyi desteklemektedir. Bu amaçla İsrail Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği "Koronavirus salgını sırasında sosyal hizmet müdahaleleri" başlıklı bir araştırma yürütmüştür. araştırmaya dünya çapında 225 sosyal hizmet uzmanı katılmıştır. Araştırmanın en önemli bulgusu "meslek elemanlarının enfeksiyondan korunma ihtiyacı ve profesyonel hizmetlerin sunumunun devam etmesi" olmuştur (IFSW, 2020ü).
- **Hindistan:** Hindistan'da sosyal hizmet uzmanları küresel salgın sürecinde gereksinim duyulan kan bağışlarını arttırmaya yönelik çalışmalar yürütmüşlerdir. "Bir Gün Bir Donör: COVID-19 Programı" başlıklı kampanyada görev alan meslek elemanları Palakkad Bölgesinde hastane kan

bankasıyla ve bölge idaresiyle koordineli olarak faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (IFSW, 2020v).

- **Yeni Zelanda:** Sosyal hizmet uzmanları, özellikle sağlık krizinde ve ulusal acil durumlarda toplumda hayati bir rol oynamaktadır. Bu süreçte desteklenen ailelerin krizi daha sağlıklı biçimde yönettiklerini ifade eden uzmanlar, pek çok çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmaların arasında COVID-19'dan kaynaklanan zorluklar karşısında toplumdaki savunmasız grupların sorunlarını çözmeye çalışmak, müracaatçı sistemi ve sosyal hizmet uzmanlarının bağlantıda kalabilmesi için teknoloji kullanımını devam ettirmek, teknolojiye erişimi olmayan kişilere yardımcı olmak ve gerektiğinde teknoloji kullanımıyla ilgili eğitim sağlamak, toplumun büyümesinin ve gelişmesinin temeli olarak ilişkileri sürdürmek bulunmaktadır (IFSW, 2020y).
- **Avustralya:** Avustralya Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, COVID-19 pandemisinde kilit paydaşlarla birlikte çalışmaktadır. Çünkü sosyal hizmet uzmanları, virüsün bireyler, gruplar, aileler ve daha geniş topluluk üzerindeki etkileri konusunda derin endişe duymaktadır. Bu nedenle dernek, kriz zamanlarında dezavantajlı ve en savunmasız olanları düşünmemiz gerektiğinin altını çizmektedir. Bu kapsamda nakit akışı desteğinin toplum hizmetleri ve yardım kuruluşlarına aktarılmasının ön planda tutulması gerektiği vurgulanmaktadır (IFSW, 2020z).
- **Japonya:** Japon Psikiyatrik Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, yeni koronavirüs salgınının yarattığı zorluklara dikkat çekerken, Asya Topluluklarına yönelik ayrımcı davranışlara karşı mücadelenin önemini de ortaya koymaktadır. Japonya'da sosyal hizmet müdahalelerinin toplumla işbirliği içinde yapılmasının merkezi konumda olduğunu ve bu nedenle sosyal hizmetin politik boyutunun gündeme alınması gerektiğini vurgulayan dernek, tüm dünya için yeni bir deneyim olan COVID-19 salgınında kırılgan grupların desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir (IFSW, 2020aa).

3.2. Amerika Bölgesi

Dünya Sağlık Örgütü (2020b) temmuz ayı verilerine göre Amerika Kıtasında 8.610.134 vaka bildirmiştir. Bu durum koronavirüse yakalanan insan sayısının en fazla Amerika kıtasında olduğunu göstermektedir. Kuzey Amerika'da Amerika Birleşik Devletleri, Meksika ve Kanada; Güney Amerika'da Brezilya, Peru ve Şili en fazla vakanın görüldüğü ülkeler olmuştur. Hem Kuzey Amerika'da hem de Güney Amerika'da salgının etkileri halk tarafından ciddi biçimde

hissedilmiştir. Kuzey Amerika'da New York, en fazla sayıda koronavirüs vakası ve ölümü rapor etmiştir. Bu aynı zamanda ülkedeki ölümlerin %40'nı oluşturmaktadır. Bu süreçte ekonomide benzeri görülmemiş bir kriz yaşanmıştır. Pek çok işletme kapanmış, işsizlik oranı artmış ve yalnızca dört haftada 22 milyon Amerikalı işsizlik ödeneği için başvuruda bulunmuştur. Bu durum karşısında ABD Hükümeti, devlet için bir afet bildirisi ilan ederek seyahat kısıtlamaları getirmiş, on kişiden fazla insanın bir araya gelmesini yasaklamış, vatandaşlarını koronavirüs olan ülkelere tahliye etme ve koronavirüs test kitlerini onaylama gibi önlemler açıklamıştır. Virüsün yayılması ile mücadele etmek için gereken karantina önlemlerinin hükümet tarafından gecikmeli biçimde alındığına dair eleştiriler basına yansımıştır. Öte yandan ise halkın bazı kesimleri karantina önlemlerine uymayı reddederek hükümet karşı protestolar ve yağmalamalar sergilemiştir (Vara, 2020). Katı sokağa çıkma yasakları veya göstericilerin şiddetli eylemleri nedeniyle hastalara gerekli ilaçlar dağıtılamamıştır. Güney Amerika'da ise koronavirüs gibi solunum yolu hastalıkları açısından riski arttıran kış mevsimi yaklaşmaktadır. Buna yönelik önlemlerin daha güçlü alınması beklenirken en çok vakanın görüldüğü Brezilya'da bu durum tam tersi biçimde seyretmiştir. Başkan Jair Bolsonaro virüsün yayılmasını önlemek için tedbir almayı reddetmektedir. Pandemi öncesinde de sağlık sistemi zayıf olan Brezilya'nın büyük şehirlerindeki sağlık kuruluşları tamamen koronavirüse yakalanan insanlarla dolmaktadır (Miller, 2020). Bu yoğun talep yeterli tıbbi malzeme, sağlık ekipmanı ve sağlık personeli açısından sorunlar doğurmaktadır. Güney Amerika'nın bu süreçte yaşadığı kronikleşen sorunu olan yoksulluk ise daha da can yakıcı bir hal almıştır (Ward, 2020). Acil sosyal yardım gereksinimi doğmuş, birçok hükümet sosyal yardımların hızla dağıtılmasına yönelik sözler vermiştir. Arjantin ve Peru koordineli sosyal yardım uygulamalarıyla öne çıkarken; Şili'deki ekonomik kurtarma paketinin kapsamının darlığı eleştirilerin hedefi olmuştur (Blofield, Hoffmann ve Llanos, 2020).

- **Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada:** Kuzey Amerika'da yer alan Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği COVID-19 pandemisi karşısında ortak bir açıklama yapmışlardır. Bu açıklamada dayanışma beyanı yapan dernekler, sahada çalışan meslek elemanlarının ciddi risklerle karşı karşıya olduğunu ve virüse karşı korunmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Müracaatçı sistemi açısından ise koruma altındaki çocuklar, bakım alan yaşlılar, aileler ve sosyal hizmet uzmanlarının koronavirüse yakalanmaları konusunda kaygı ve korku duyduklarını belirtmişlerdir. Bu süreçte krize müdahalenin öneminin altı çizmişlerdir (IFSW, 2020ab).

- **Latin Amerika ve Karayipler Bölgesi:** Bu bölgede IFSW'ye bağlı 17 ülkede yer alan sosyal hizmet meslek örgütleri gerçekleştirdikleri çalışmalarla ilgili olarak ortak bir açıklama yapmıştır. Buna göre bu bölgede yer alan meslek örgütleri, insan haklarının korunması açısından bu yüzyılda yaşanan en büyük sağlık ve sosyal krizle karşı karşıya kaldığımızı belirtmiştir. Virüsün yayılmasını önlemek amacıyla getirilen karantina önlemlerinin ciddi sosyal sonuçları olacağını ifade eden meslek örgütleri, bu kısıtlamalar sonucunda birçok insanın işini kaybettiğini, önemli gelir kayıplarına uğradıklarını ve sosyal dışlanmaya maruz kaldıklarını belirtmiştir. Başka bir deyişle, tedbirler pek çok insanın zaten güvencesiz olan durumunu ağırlaştırmıştır. Karantina şartları şiddet ve cinsel istismar gibi sorunları daha da kötüleştirmiş; göçmenler sosyal yardımlara, eğitim ve sağlık sistemlerine erişimden yoksun kalmış; sağlık sigortası olmayan kişiler sağlık hizmetlerine erişimde ciddi sorunlar yaşamışlardır. Bu süreçte acil durum müdahalesinde işçi sınıfına yönelik devlet teşviklerinde sosyal hizmet uzmanlarının görünmez olduğu ve yok sayıldığı vurgulanmıştır. Bu ülkelerin çoğunda sosyal hizmet uzmanlarının virüsten korunmak için alınması gereken önlemlerden yoksun bırakıldığı da ifade edilmiştir (IFSW, 2020ac).
- **El Salvador:** El Salvador Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ülkenin yaşadığı durum karşısında insan haklarına saygının ön plana çıkmasını ve özellikle de kadınların, çocukların, ergenlerin, gençlerin, yaşlıların ve engellilerin korunması gerektiğini ifade etmiştir. Dernek, sosyal hizmet uzmanlarının halk sağlığı açısından acil durum yaratan savunmasız koşullarda bulunan müracaatçı sistemleriyle dayanışma içerisinde olduklarını ve her zaman herkesin sağlık hakkının korunması gerektiğini belirtmiştir. Sosyal ağlarda ve dijital medyada bulunan aşırı bilginin nüfusun günlük yaşamını doğrudan etkileyecek psikososyal etkiler oluşturduğu ve bu nedenle halkın yalnızca devletin resmi kanalları aracılığıyla bilgilendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (IFSW, 2020ad).
- **Şili:** Günümüzün en büyük sağlık krizini yaratan COVID-19 salgını sürecinde sosyal hizmet uzmanları, Şili Sosyal Hizmet Çalışanları Birliği Sağlık ve Afet Komisyonu ile birlikte profesyonel müdahale yönergelerine dayanarak toplumun en savunmasız kitlelerine yönelik hizmetler geliştirmeyi amaçlamıştır. Dernek göçmenler, sokakta yaşayan insanlar, yaşlılar, hükümlüler, kronik hastalığı olan kişiler, aşırı kalabalık kamplarda yaşayan nüfus dahil

olmak üzere öne çıkan müracaatçı gruplarına yönelik hükümetten tedbirlere öncelik vermesi talebinde bulunmuştur. Çünkü bu grupların temel hizmetler olmadan yaşamlarına devam edemeyeceği ve bu salgının onları en sert biçimde etkileyeceği açıktır. Bununla beraber kriz karşısında nüfusun ruh sağlığı üzerinde yadsınamaz olumsuz etkilerinin olacağı, bu etkilerin en aza indirilmesi için koruyucu çalışmaların gerekliliği de vurgulanmaktadır (IFSW, 2020ae).

- **Puerto Rico:** Krize müdahale etmek için görev gücünün kurulmasını talep eden Porto Riko Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, karantina önlemleri sonrasında şiddet, yoksulluk ve eşitsizlik gibi sorunlarla mücadele etmeyi öncelikli bir alan olarak görmüştür. Politika geliştirme açısından ise sosyal boyutun stratejik sağlık hizmetleri planlarına dahil edilmesi önerilmektedir. Çünkü virüse ek olarak aile içi şiddetteki artış, ailelerin gıda güvenliğinin sarsılması, çalışma koşullarının bozulması, tüm nüfus için gereksinim duyulan hizmetlerin eksik olması (özellikle LGBTIQ+'lar, yaşlılar, çocuklar, hükümlüler ve evsizler için) yaşam koşullarını tehdit etmektedir (IFSW, 2020af).

3.3. Avrupa Bölgesi

Salgın başlangıçta sadece Çin'i etkiliyor gibi görünmesine rağmen Avrupa'da ilk vakalar Şubat ayı başında artış göstermiştir. Dünya Sağlık Örgütü (2020b) temmuz ayında Avrupa kıtasında 3.216.335 vaka bildirmiştir. Bu rakamlar Amerika kıtasından sonra koronavirüse yakalanan insan sayısı açısından Avrupa'yı ikinci sıraya taşımıştır. Bu durum karantina önlemlerini beraber getirmiş ve gelirleri daha çok turizme dayanan ülkelerin ekonomileri olumsuz etkilenmiştir. Ekonomide yaşanan bu sorunlar hükümetleri savunmasız gruplar için tedbir almaya yöneltmiştir (European Union, 2020). Bu önlemler arasında virüsün yayılmasını engellemek amacıyla sınırları kapatmak ve karantina kararı vermek gibi çalışmalar yapmak, tıbbi malzeme temin etmek, araştırmaları teşvik etmek ve işletmeleri ekonomik olarak desteklemek bulunmaktadır (European Council, 2020). Alınan bu önlemlere rağmen İtalya ve İspanya başta olmak üzere Avrupa ülkelerinde koronavirüse yakalanan kişi sayısı her geçen gün artış göstermekte ve Fransa, Belçika ve İspanya gibi ülkeler salgında ikinci dalga uyarıları vermektedir. Bu süreçte özellikle ekonomik güçlüklerle ilişkili olarak yoksullar, çocuklar, sığınmacı ve göçmenler daha da savunmasız hale gelmişlerdir. Öte yandan okulların kapanmasıyla beraber aileler üzerindeki baskı artmıştır. Okullar kapalıyken ve ev tabanlı karantina uygulanırken ebeveynlerin çocuklarının sağlığını, refahını ve gelişimini korumak için kapsamlı desteğe ihtiyaçları olmuştur (UNICEF, 2020). COVID-19'un yol açtığı ekonomik hasarın ise daha uzun soluklu olarak

bölge halkını etkilemesi beklenmektedir. Bu etkilerin bölgedeki sığınmacı ve mülteciler açısından daha zor koşullar yarattığını ifade eden Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, göçmenlerin Avrupa'ya girmeye çalışırken ek engellerle karşılaşmaya devam ettiklerini, Avrupa'ya girişte COVID-19 testi yaptırmalarının zorunlu olduğunu, geri gönderme merkezlerindeki göçmen sayısının artış gösterdiğini belirtmektedir (FRA, 2020). Bu süreç göçmen işçilerin istihdamı açısından da sorunlar yaratmaktadır. Avrupa devletlerinin işten çıkarılmaya dair aldıkları kararların aksine yaşanan ekonomik kriz sebebiyle göçmen işçilerin çalışmaya devam etmeleri imkansız hale gelmiştir (Caritas, 2020).

- **İtalya:** COVID-19 pandemisi sırasında İtalya eşi görülmemiş bir sağlık krizinin ortasında kalmıştır. Bu süreçte Başbakan Mario Conte halkın evden çalışmasına yönelik çağrılar yapsa da sosyal hizmet uzmanları için bu çalışma biçimi oldukça güçtür ve meslek elemanları sahada çalışmalar yürütmüştür. Bu süreçte maske ve diğer koruyucu ekipmanlar ile hijyen kitlerine ulaşamayan sosyal hizmet uzmanları bu acil durumun yönetilmesi için sosyal hizmet müdahalelerine devam etmişlerdir. Tüm hastane yataklarının dolduğu ve kan stoklarının bittiği ülkede sosyal hizmet mesleğinin öneminin kavranmasına dikkat çeken İtalyan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, insan ilişkilerinin desteklenmesi yoluyla marjinalize edilmiş nüfus gruplarıyla çalışarak onları desteklemiştir (IFSW, 2020ag).
- **Macaristan:** Macaristan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği COVID-19 sürecinde sosyal hizmet uzmanlarının desteklenmesi için başbakana yönelik açık bir mektup yayınlamışlardır. Bu açık mektubun amacı salgın sırasında ve sonrasında oluşabilecek ciddi trajedileri önlemek için sosyal hizmet uzmanlarının koronavirüs testine ve koruyucu ekipmanlara ücretsiz olarak ulaşabilmesinin sağlanmasıdır. Çünkü sosyal hizmet uzmanları hâlihazırda 56.000 kişinin yaşadığı huzurevlerinde ve yaklaşık 130.000 kişinin yardım ve destek hizmetleri aldığı kurumlarda çalışmaktadır. Mevcut salgın nedeniyle en fazla risk altında olan müracaatçı sisteminin korunması için sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini korumaları birincil öncelik alanıdır. Bu mektupta yer alan diğer bir konu ise sosyal hizmetlere ayrılan kamusal fonun artırılması yönündedir. Daha fazla sosyal hizmet uzmanının istihdam edilmesini de içeren bu çağrının müracaatçı sistemine sunulan hizmetlerin kalitesinde artış sağlayacağı beklenmektedir. Müracaatçı sistemleri açısından ise aile içi şiddet mağdurlarının ve evsizlerin sayısının arttığı, mültecilerin sağlık sistemine ulaşmada güçlük yaşadıkları ve gettolarda yaşayan kesimin hijyen koşullarını sağlayamadıkları gündeme getirilmektedir (IFSW, 2020ah).
- **Çek Cumhuriyeti:** COVID-19 salgınının halkın sosyal hizmet mesleğine olan ilgisinin artmasına ve sosyal hizmet uzmanlarının toplumdaki prestijinin güçlendirilmesine katkıda bulunduğu inanan Çek Cumhuriyeti Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, meslek elemanlarının sahada aktif olarak rol aldıklarını belirtmektedir. Bu süreçte sağlık çalışanları, acil servis yetkilileri, itfaiyeciler ve polislerle beraber çalışan sosyal hizmet uzmanları bu süreçte daha çok ailelerle, şiddete maruz kalan kadınlarla ve koronavirüsle mücadele eden farklı meslek grubundaki kişilerle profesyonel yardım ilişkisi kurduklarını ifade etmektedir (IFSW, 2020ai).
- **Romanya:** Romanya Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği, farklı müracaatçı sistemleriyle çalışan sosyal hizmet uzmanlarını desteklemek için rehberler hazırlamıştır. Bu rehberler arasında adli sistem, çocuk koruma sistemi, yaşlı hizmetleri ve sosyal yardım hizmetleri kapsamında salgın sürecinde sunulan hizmetler için öneriler bulunmaktadır. Cezaevinde çalışan uzmanları için sosyal hizmet uzmanlarının önceliğinin cezaevi personelinin ve mahkumların sağlığını ve güvenliğini korumak olduğu ifade edilmiş ve meslek elemanlarının çalışma biçimi teması en aza indirecek biçimde yeniden düzenlenmiştir. Çocuk koruma alanında ise sosyal hizmet uzmanlarının önceliği tüm çocukların ve sosyal hizmetlerden yararlanan ailelerin sağlığını ve güvenliğini korumaktır. Bu kapsamda çocukların ve ailelerin ihtiyaç duydukları hizmetlerin devamlılığının sağlanması esas kılınmıştır. Yaşlı hizmetleri açısından sosyal hizmet uzmanlarının önceliğinin temas kurdukları, evde bakım hizmetlerinden yararlanan yaşlıların, bakım elemanlarının ve kendilerinin sağlığını ve güvenliğini korumak olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle meslek elemanlarının hem kendilerinin hem de müracaatçıların sağlık ve güvenlik risklerine maruziyetinin önüne geçilmelidir. Kurum bakımındaki yaşlılar için ise izolasyonun sağlanması için önlemlerin alınması ve bu süreçte yaşlıların desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Sosyal yardım hizmetleri için önceliklerin ise gereksinim duyulan hizmetler için kaynak geliştirilmesi, gönüllülerin belirlenmesi, ev ziyaretlerinin mümkün olduğunca sınırlandırılması ve gereken koşullarda yapılacak ziyaretlerin koruyucu ekipmanlarla gerçekleştirilmesi olmuştur. Tüm bu rehberlerde sosyal hizmet uzmanlarının özbakımlarına dikkat etmeleri (sağlığa ve hijyen koşullarına dikkat etme, koruyucu ekipmanları kullanma, sosyal mesafeyi koruma, insanlarla fiziksel temastan kaçınma, dinlenme, doğru beslenme, psikolojik ihtiyaçları karşılama ve süpervizyon alma gibi) ve mesleki tükenmişlikle baş etmeleri gerektiği konusunda öneriler de yer almaktadır (IFSW, 2020ai).

- **İsveç:** İsveç Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ilk olarak İsveç'te salgın sebebiyle okulların kapanması sonucunda okul sosyal hizmet uzmanlarının video görüşmeleri ve telefon yoluyla öğrencilerle iletişim halinde olduklarını rapor etmiştir. Sağlık alanında çalışan meslek elemanlarının ise hem sahadaki sağlık personeline hem koronavirüse yakalanan hastalara hem de ailelerine destek vermek için çalıştıkları belirtilmiştir. Sosyal Hizmet Bakanlığı'ndaki birçok sosyal hizmet uzmanı ise virüsün yayılmasını önlemek için evden çalışma biçiminde vardiyalı olarak mesai yapmaktadır. Bu süreçte yerel yönetimler çoğunlukla çocuk bakımı, madde bağımlılığı ve yaşlı bakımı alanında uygulamalar yaparken merkezi yönetim artan ekonomik talepler karşısında sosyal yardım alanında aktiftir. Sosyal hizmet müdahaleleri açısından hem merkezi yönetimde hem de yerel yönetimlerde meslek elemanlarının karşılaştığı en ciddi sorun koruyucu ekipmana ulaşmaktır. Bu sorunun çözümü için meslek elemanlarına yönelik çalışma koşullarıyla ilgili bir araştırma yürütülmüş; çalışma hakları ve çalışma ortamı hakkında podcast ve web seminerleri yoluyla bilinç artışı sağlamıştır. Örgütlenen meslek elemanları maske, önlük ve diğer koruma donanımları sağlamak için hükümetle görüşme sağlamıştır (IFSW, 2020aj).
- **Lüksemburg:** Lüksemburg Büyük Dükalığı Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları ve Lisansüstü Hemşireler Birliği, COVID-19 krizi sırasında beraber hareket ettiklerini belirten bir bildiri yayınlamışlardır. Bu süreçte sahada aktif olarak uygulama yaptıklarına dikkat çeken meslek örgütleri, salgının farklı yeni ihtiyaçlar ve problemler ortaya çıkardığını belirtmişlerdir. Bu problemlerin üstesinden gelmek için işbirliği yapmanın, bilgiyi paylaşmanın, sağlık ve sosyal koruma sisteminin geliştirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (IFSW, 2020ak).
- **İspanya:** İspanya Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Konseyi sosyal hizmet uzmanlarının COVID-19 salgını karşısında müdahalesini görünür kılmak için "#SağduyuluSosyalHizmet" hashtag kampanyasını başlatmıştır. Farklı bölgelerden ve farklı müdahale bağlamlarından sosyal hizmet uzmanlarının katılımı sayesinde kampanya çerçevesinde binlerce sosyal hizmet uzmanının nasıl çalıştığını duyurmak için her gün bir video yayınlanmıştır (IFSW, 2020al).
- **Fransa:** COVID-19'un tetiklediği sağlık krizinin ülkeyi oldukça zorlu bir sürece yönlendirdiğini belirten Fransa Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, mediko-sosyal organizasyonların kırılabilirliğinin gün yüzüne çıktığını rapor etmektedir. Bu süreçte sosyal hizmet uzmanlarının ve öğrencilerinin toplum yararına sosyal eylem başlattıkları ve müracaatçı sistemlerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapıldığı ifade edilmektedir. Bu çalışmaların temelinde toplum tarafından sosyal hizmet uzmanlarına duyulan güvenin yer aldığı belirtilmektedir (IFSW, 2020am).
- **Norveç:** Sosyal hizmet uzmanlarının bu küresel kriz sırasında kurduğu yardım ilişkisinin önemine vurgu yapan Norveç Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, salgının başlangıcından bu yana işçi sendikaları, işverenler ve hükümetin salgından etkilenen alanlara yardım etme konusunda iyi çözümler bulmak için birlikte çalıştığını belirtmektedir. Çünkü "İskandinav üçlü işbirliği modeli" krizin çözümünde en iyi model olarak görülmektedir. Bu model içerisinde sosyal hizmet uzmanlarının en önemli rolü ise meslek elemanlarının krizin atlatılmasında vazgeçilmez bir yeri olduğunun kanıtlanmasıdır ve dernek bunu başarı ile sağlamıştır. Müracaatçı sistemleri açısından ise mültecilerin kamplardaki yaşam koşulları açısından endişe duydukları ifade edilmiştir (IFSW, 2020an).
- **Slovakya:** Slovakya Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği salgına karşı savaş veren sağlık çalışanlarına halktan gelen takdirlerin sosyal hizmet uzmanlarına ulaşmadığını ifade etmiştir. Aktif olarak sahada görev yapan meslek elemanlarının sağlık hizmetlerinde, yaşlı bakım evlerinde, ceza infaz kurumlarında karantina altına uzun süreler çalıştıkları belirtilmektedir. Tüm bu çabalara rağmen mesleğin gereken değeri göremediğini vurgulayan dernek, Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı'na sosyal hizmetin öneminin fark edilmesi için çağrıda bulunmaktadır (IFSW, 2020ao).
- **Birleşik Krallık:** Salgının başladığı ilk günden itibaren hükümete sosyal hizmet uzmanları için gerekli koruyucu ekipmanların tahsis edilmesi ve koronavirüs testlerinin yapılması için çağrılarda bulunan Birleşik Krallık Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Başbakan'a yönelik sosyal hizmet uzmanlarını desteklemesi için açık bir mektup yayınlamıştır. Sosyal hizmet uzmanları, COVID-19'un etkisini en aza indirmek için ön saflarda çalışmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında refakatsiz çocukları ve yetişkinleri korumak, engellileri ve yaşlıları desteklemek, ciddi psikolojik sağlık sorunları olan kişilerle çalışmak gibi bir dizi görevi kapsamaktadır. Bu süreçte dernek 21.000'den fazla üyeyi temsil ederken mevcut krizde karşılaştıkları en acil sorunlar ve zorluklarla ilgili bir araştırma yürütmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarına göre öncelikli kaygı unsuru sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini virüse karşı koruyamamaları olmuştur. Bazı çalışmalar telefon ve telekonferans yoluyla yapılabilir de, ev ziyaretleri gerekli olduğunda koruyucu ekipman ve dezenfektan gereksinimi doğmaktadır. Diğer bir kaygı ise sosyal hizmet uzmanlarının koronavirüs testi için öncelikli gruplar listesine dahil edilmemesidir. Çünkü

müracaatçı sistemleri ile ilişki kuran sosyal hizmet uzmanlarının enfeksiyon riski olmadan ev ziyareti gerçekleştirmelerine dair güveneye ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlarla beraber daha fazla sosyal hizmet uzmanının istihdam edilmesi gerektiğini savunan dernek, istismara maruz kalan çocukların korunması ve göçmenlerin durumuyla ilgili endişe içerisinde olduğunu da belirtmektedir (IFSW, 2020aö).

- **Almanya:** Kamplarda kalan göçmenlerin küresel salgındaki durumuna odaklanan Almanya, bu yerleşim birimlerinde sosyal mesafenin korunmasının oldukça güç olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle yapılacak düzenlemeler arasında göçmenlere yönelik hizmetlerin geliştirilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Bu durumla beraber gıda dağıtımı da ciddi bir kriz yaratmaktadır. IFSW Genel Sekreteri Rory Truell, gıda dağıtımının sosyal hizmet uzmanları için önemli bir odak noktası olacağını, tüm topluluklarda geliri, veya sosyal yardım kapsamında ekonomik desteği olmayan ve karantina koşullarında yaşayan birçok insanın yiyecek satın alabilecek durumda olmadığına dikkat çekmektedir. Bu nedenle gıda bankaları ve gıda dağıtım sistemleri kurmanın sosyal hizmetin rolü için özellikle devlet sosyal koruma sistemlerinin yetersiz olduğu ülkelerde önemli olacağı ifade edilmektedir (IFSW, 2020ap).
- **Hollanda:** Ülkedeki karantina önlemlerinin ardından Hollanda Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği web sayfasında sosyal hizmet uzmanlarının alması gereken önlemler, uygulama sorunları, iyi örnekler, deneyim paylaşımları, etik konular ve organizasyonlar başlıklarını içeren özel bir COVID-19 dosyası açmıştır. Aynı zamanda meslek elemanlarının aile içi şiddet, gençlerle çalışma, yaşlı bakımı, yalnızlık ve etik konular gibi alanlarda deneyim paylaşımına olanak tanıyan çevrimiçi bir portal geliştirilmiştir (IFSW, 2020ar).
- **İrlanda:** Küresel salgının başladığı günden beri İrlanda'da sosyal hizmet uzmanları "temel işgücü" olarak ilan edilmiştir. Bu süreçte ilk olarak sosyal hizmet uzmanlarının COVID-19'un bakım evlerinde kalan müracaatçılar için endişe duydukları ifade edilmektedir. Bu endişelerin giderilmesi amacıyla İrlanda Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği öncülüğünde sosyal hizmet uzmanlarına bakım evlerinde kalan müracaatçıların ailelerinin deneyimleri aktarılmıştır. Sonrasında ise salgının başlangıcından bu yana geliştirilen araştırmaların sonuçları ve kaynaklar üzerinde durulmuştur. Elde edilen bu bilgiler ışığında ise sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçı sisteminin acilen ihtiyaç duyduğu psikososyal destekleri sağlayabilmesi için bir bakım modeli oluşturulmuştur. Bu model kanıta dayalı sistemik bir psikososyal, palyatif ve yas bakımı

yaklaşımı sayesinde müracaatçı sistemi tarafından talep edilen sosyal ve duygusal desteği sağlamaktadır. İkinci olarak ise çocuk refahı alanına dikkat çeken meslek elemanları, çocuk koruma sistemi, çocuk bakımı, aile içi, cinsel ve cinsiyete dayalı şiddet konusunda çalışmalar yürütmüşlerdir. Sosyal hizmet uzmanları çocuk koruma alanında günlük olarak risk değerlendirmeleri yapmış, gerekli durumlarda ev ziyaretleri gerçekleştirmişlerdir. Aynı zamanda çeşitli durumlar karşısında (şiddet, istismar, ihmal, suça sürüklenme gibi) zarar görme riski olan çocukları tespit etme, destek sunma ve izleme çalışmaları da devam etmiştir. Üçüncü olarak ise sosyal hizmet uzmanları psikolojik sağlık açısından çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Bu çalışmalar karantina kapsamındaki müracaatçıların gıda, ilaç ve diğer temel malzemeleri sağlamak için yerel hizmetler ve gruplarla koordinasyonunu sağlamış; marjinal gruplar için (istismar riski taşıyan kişiler, yalnız ebeveynler, kendine zarar verme riski olan kişiler, intihar düşüncesi olan kişiler, şiddetli ve kalıcı psikolojik sağlık sorunları olan kişiler gibi) hizmet sunmaya devam etmişlerdir. Son olarak ise tıbbi sosyal hizmet müdahaleleri kapsamında salgınlarda sosyal hizmet uzmanlarının rolünü ve sosyal hizmet mesleğinin COVID-19'a yanıtını içeren bir rehber geliştirilmiştir (IFSW, 2020as).

- **Danimarka:** Koronavirüsle mücadele etmek için daha fazla test yapılması gerektiğine işaret eden Danimarka Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, merkezi yönetimin ve yerel yönetimlerin salgın karşısında hızlı aksiyonlar gösterdiğini belirtmektedir. Bu sayede salgınla daha kolay başa çıkabilen ülkede tedbirler hala devam etmektedir. Bu tedbirleri bugün salgınla mücadele etmek için yeterli olarak gören dernek, uzun vadede sağlık sisteminin evsizler, yoksullar, sağlık sigortası olmayan bireyler, istismara maruz kalan kişiler ve madde bağımlılığı olan kişiler için geliştirilmeye açık olduğunu ifade etmektedir. Bununla beraber koronavirüsün yarattığı krizin sistem hatalarını ve eksikliklerini yönetebilmek için bir fırsat oluşturduğu da savunulmaktadır (IFSW, 2020aş).
- **Türkiye:** COVID-19'un yarattığı kriz karşısında en hızlı yanıt geliştiren ülkelerden biri olan Türkiye, ilk olarak virüsten korunma yollarına ilişkin çeşitli bilgilendirici yayınlar hazırlamıştır. Bu yayınlar Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanan belgelerin tercümesini, pandemide sosyal hizmet uzmanlarının rollerini, bu salgının yalnızca tıbbi değil aynı zamanda sosyal bir mesele olduğunu gösteren belgeleri içermektedir. Bu süreçte Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği "Salgınlar ve Sosyal Hizmet" temalı bir özel sayıyı içeren dergi de çıkarmıştır. Medyayı aktif olarak kullanan dernek, koronavirüsün psikososyal koşulları nasıl etkileyebileceğine yönelik röportajlar da

vermiştir (SHUDER, 2020a; SHUDER, 2020b; SHUDER, 2020c). Salgının başlangıcından itibaren dernek çatısı altında örgütlenme çalışmaları da yürütülmüştür. Bu çalışmalar ruh sağlığı profesyonelleri meslek örgütleriyle beraber koronavirüs ile mücadele eden sağlık çalışanlarına yönelik psikososyal destek çalışmaları (Korona Virüs Enfeksiyonu Online Ruhsal Destek Platformu (KORDEP)) ile başlamıştır. Bu bağlamda salgın nedeniyle tedavi görenler, yakınlarını kaybedenler, olağanüstü koşullar altında salgınla mücadele eden sağlık çalışanları, evde kalarak mücadeleyi sürdürenler, çalışmak zorunda olanlar, yalnız yaşayan yaşlılar, engelliler, göçmenler için yapılandırılan, İstanbul'da yaşayan kişilere yardımcı olmak üzere "Psikolojik Destek" hattı oluşturulmuştur (SHUDER, 2020d). Bu süreçte yaşlıların ayrımcılığa uğramamaları, yalnızlık ve dışlanmışlık duygusuna kapılmamaları, istismara uğramamaları ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri amacıyla bir bildiri yayınlamışlardır (SHUDER, 2020e). Örgütlenme ile ilgili diğer bir çalışma ise 1 Mayıs Birlik - Mücadele ve Dayanışma günü kapsamında COVID-19 salgınına karşı meslek elemanlarının haklarının korunmasıyla ilgili basın açıklaması olmuştur. Salgın sürerken Sağlık Bakanlığı tarafından "Koronavirüs Toplum Bilimleri Kurulu" oluşturulması planlanmıştır. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanlarının toplumdaki dinamikleri yansıtabilecek nitelikler taşıdığı ve kurulda mutlaka sosyal hizmet uzmanlarının yer alması gerektiği belirtilen açık bir mektup yayınlanmıştır (SHUDER, 2020f). Örgütlenme çalışmalarının yanı sıra eğitim faaliyetleri de derneğin hem genel merkezinin hem de şubelerinin gündeminde yer almıştır. "Pandemide Sosyal Hizmet Eğitimi" salgın sürecinde kırılğan gruplarla çalışmaya yönelik hazırlanmış ve iki gün boyunca canlı olarak yayınlanmıştır. Bu eğitime ek olarak şubeler de farklı müracaatçı gruplarıyla çalışma deneyimlerini içeren yayınlar gerçekleştirmişlerdir.

3.4. Afrika Bölgesi

Dünya Sağlık Örgütü (2020b) temmuz ayı verilerine göre Afrika 712.920 vaka bildirmiştir. Virüs Afrika'da dünyanın diğer bölgelerine göre daha yavaş yayılırken, kırsal alanlardaki enfekte kişi sayısında artış söz konusudur. Güney Afrika, kıtada bildirilen tüm koronavirüs vakalarının %40'ından fazlasını oluşturmaktadır (Euronews, 2020). Kıtanın birçok yerinde sağlık hizmeti sunan kurumlar şehir merkezlerinde yoğunlaşırken, birçok ülkede test kapasitesi hala oldukça düşüktür (BBC, 2020). Bununla beraber Güney Afrika Tıbbi Araştırma Konseyi (2020) tarafından yapılan araştırma, virüsten ölen insanların sayısının resmi olarak bildirilenden çok daha yüksek olabileceğini ifade etmektedir. Bu koşullar kırılğan sağlık sistemlerinin COVID-19 salgını karşısında ezilebileceği konusunda uyarılar verilmesine yol

açmaktadır (OECD, 2020). Sağlık krizinin ötesinde Afrika ekonomisine yönelik ciddi tehditler de mevcuttur. Çin'den kısa vadede daha düşük ticaret ve yatırım, Avrupa Birliği ve OECD ülkelerindeki karantina önlemleri ile ilişkili talep düşüşü ve Afrika içi ticareti etkileyen kıtasal arz şoku ekonomik gelişim açısından riski arttırmaktadır. Afrika'daki sosyal hizmet örgütleri bu koşullar karşısında yaptıkları çalışmaları şu şekilde rapor etmişlerdir:

- **Tanzanya:** COVID-19 salgını başladığından bu yana psikososyal destek alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları Tanzanya'da yaptıkları çalışmaları bir video hazırlayarak anlatmıştır. Bu videoda yalnızca çalışılan ana alanlar değil aynı zamanda müdahale ekipleri için güvenlik önlemleri, toplum güvenliğine öncelik veren alanlar ile bölge halkının kendisinde, aile üyelerinde, iş arkadaşlarında veya komşularında koronavirüs belirtileri olduğunda ne yapılması gerektiği de anlatılmıştır (IFSW, 2020at).
- **Malawi:** Malawi'deki Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği hem kırsal hem de kentsel alanlarda faaliyet göstermektedir. Dernek hazırladığı raporda, sosyal hizmet uzmanlarının virüsün yayılmasıyla mücadelede ve bireyler, aileler ve topluluklar üzerindeki etkiyi hafifletmede oynadığı temel rolü vurgulamaktadır. Sosyal hizmet uzmanları, virüsten etkilenenleri korumak ve ihtiyaç duydukları hizmetlere erişimlerine yardımcı olmak için COVID-19'un yarattığı panik, korku, şok, üzüntü, gelir kaybı, gıda güvensizliği ve ailelerde yaşanan sorunlar gibi alanlara müdahale etmektedir. Bunların yanında sağlık hizmetlerine erişimde sorun yaşayan kişilerin desteklenmesi, çocuk istismarına, ayrımcılığa ve aile içi şiddete maruz kalan kişilerin güçlendirilmesi, gereksinim duyan kişilere danışmanlık hizmetlerinin sunulması gibi alanlarda çalışmalar yürütülmektedir. Bu süreçte dernek, çalışmaların multidisipliner ve devlet/özel sektör işbirliği ile yapılması gerektiğini vurgulamaktadır (IFSW, 2020au).
- **Zambia:** Zambia Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği virüsün yarattığı etkiler karşısında sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştirmek için ülkedeki tüm sosyal hizmet uzmanlarına gönüllü listesi hazırlamak için çağrıda bulunmuştur. Dernek temsilcileri listenin amacının, savunmasız toplulukları desteklemek için ülke çapında bir müdahaleye ihtiyaç duyulması olduğunu ve bu nedenle büyük bir gönüllü veritabanı oluşturulması gerektiğini belirtmiştir (IFSW, 2020aü).
- **Nijerya:** Koronavirüsün ortaya çıkması ile doktorlar, epidemiyologlar, patoloğlar, psikoloğlar ve sosyal hizmet uzmanlarının multidisipliner olarak çalışmasını gerekli kılmıştır. Nijerya Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği bu süreçte toplumsal kalkınma, gençlerle çalışma, danışmanlık ve rehabilitasyon gibi faaliyetler

kapsamında hükümet, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlarla birlikte çalışmıştır. Bu süreçte kurumlar arası işbirliği ile hizmet sunan meslek elemanlarının güçlerini birleştirmesi yoluyla psikososyal danışmanlık/ destek sunma, “normal yaşama” yeniden entegrasyon sağlama ve diğer sosyal destek hizmetlerini bireylere ve ailelere sunmuştur. Bu çalışmalar sırasında özellikle çocuk istismarı vakalarının artmasından endişe duyduğunu belirten dernek; bireyleri, örgütleri, grupları ve toplulukları, pandemi döneminde savunmasız nüfusun yaşadığı zorlukları iyileştirmek için işbirliğine dayalı ortaklık kurulması için yurttaşlarını sosyal hizmet uzmanlarına müracaat etmeye çağırmıştır (IFSW, 2020av).

- **Nepal:** Sosyal hizmet uzmanları özellikle sosyal mesafeyi korumak ve dayanışmayı sürdürmek için toplulukları ve toplulukları proaktif olarak desteklemektedir. Bu nedenle dernek Nepal'deki tüm sosyal hizmet uzmanlarını travmaya maruz kalan ve kaygı seviyesi yüksek olan popülasyonu koruyabilmek için koronavirüse karşı gerekli güvenlik önlemlerini almaya davet etmektedir. Aynı zamanda ihtiyaç sahibi olan kişiler, tele-psiko-sosyal danışmanlık için Nepal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin yöneticileri ile iletişim kurmaya teşvik edilmektedir (IFSW, 2020ay).
- **Gana:** Gana Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği küresel salgını bir kriz/ afet durumu olarak değerlendirmekte ve sosyal hizmet uzmanlarının koronavirüsün yayılmasıyla mücadelede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Bu kapsamda dernek virüsten etkilenen bireylere ve ailelerine psiko-sosyal danışmanlık sağlamak; vaka yönetimi rolünü üstlenerek koronavirüs hastalığına yakalanan kişilere karşı damgalamanın ortadan kaldırılması ve ayrımcılığın önlenmesi için çalışmakta; Büyük Accra ve Ashanti bölgelerinde, sokak çocukları, kadınlar, engelliler, işsizler ve yoksullarla sosyoekonomik yönden güçlendirici müdahalelerde bulunmaktadır. Aynı zamanda dernek, dezavantajlı gruplara yönelik gıda ve hijyen kitlerinin dağıtılması için gönüllülerin örgütlenmesini sağlamaktadır (IFSW, 2020ax).
- **Uganda:** Pandemi sürecinde sosyal hizmet meslek örgütünden ve sosyal hizmet uzmanlarından öne çıkmaları ve salgın nedeniyle korku duyan kişileri destekleyerek umudu yeniden tesis etmek için psikososyal destek sunmaları istenmiştir. Okulların kapandığı, toplantıların kısıtlandığı ve seyahat yasaklarının getirildiği bölgede pek çok kişi panik yaşamaktadır. Uganda Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği sosyal hizmet uzmanlarının panik, korku, şok ve izolasyon koşullarında yaşamına devam eden kişilere yönelik harekete geçmeleri ve psikososyal destek sunmaları gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda meslek elemanlarının hijyen kurallarına

uyuma konusunda toplumda davranış değişikliği yaratabileceği vurgulanmıştır(IFSW, 2020aw).

- **Zimbabve:** Zimbabve Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği, komşu ülkelerin sosyal hizmet örgütlerinden üyeleri ve vatandaşları, önleyici halk sağlığı uygulamalarına yönelik uzmanları ve kaynakları bir araya getirerek COVID-19 ile mücadeleyi arttırmaya yönelik çağrı yapmıştır. Bu çağrıda virüsün zayıf bir sağlık sistemine sahip ülkelere yayılması durumunda ne tür zararlar verebileceğinin bilinmediği ve buradan hareketle ülkelerin bu olasılığa karşı harekete geçmesi gerektiği belirtilmektedir. Zayıf bir sağlık sistemine sahip olan Zimbabve'de koronavirüs vakalarını proaktif olarak tespit etmek, izole etmek ve etkili bir şekilde tedavi etmek için toplum tarafından bilgilendirilmiş katılımın sağlanması için sosyal hizmet uzmanlarına görev düştüğü ifade edilmektedir. Bu görev kapsamında ise krize müdahaleyi kolaylaştırmak amacıyla hükümetlerin, vatandaşların ve kalkınma ortaklarının hazır olma konumunu arttırmada kaldıraç olarak kamu politikalarının güçlendirilmesine, çok disiplinli işbirliklerine ve savunuculuk çalışmalarına gereksinim duyulduğu vurgulanmaktadır (IFSW, 2020az).

4. Sonuç ve Öneriler

Tüm dünyayı etkisi altına alan yeni koronavirüs salgını, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2019 yılının sonunda “pandemi” olarak ilan edilmiştir. Küresel olarak çok sayıda kişiyi etkileyen ve ölümlere yol açan bu virüsün yayılmasını engellemek amacıyla insan hareketliliğinin kısıtlanması (seyahat yasaklarının getirilmesi, okulların kapatılması, uzaktan ve esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması gibi), hijyen önlemlerinin alınması (maske takma zorunluluğu, el yıkama alışkanlıklarının geliştirilmesi gibi) ve “yeni normal” yaşam biçimlerinin yaygınlaşması gündeme gelmiştir. Bu yeni normal, “yeni sosyal sorunları” da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar arasında iş piyasalarında durgunluk ve artan işsizlik oranları, yaygın korku, kaygı, çökkün duygudurumu, sağlık hizmetlerine ulaşımında güçlük, karantina önlemlerinden kaynaklanan gıdaya erişimde zorluk ve bakım gereksinimi olan kişilerde bu hizmetlere erişim sorunları bulunmaktadır (Golightley ve Holloway, 2020). Bu sorunlar karşısında sosyal hizmet uzmanları örgütlenerek çeşitli çalışmalar gerçekleştirerek sorunların çözümü, ihtiyaçların karşılanması, baş etme kapasitesinin artması gibi noktalarda müdahaleler gerçekleştirmişlerdir. Bu örgütlenme küresel boyutta Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) tarafından koordine edilmiştir. IFSW küresel salgının başlangıcından itibaren yakından takip ettiği küresel gözlem evleri aracılığıyla sosyal hizmet uzmanlarının kendi bölgelerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarını rapor etmelerini istemiştir. Sonrasında ise bu çalışmaların görünürlüğünü arttırmak amacıyla sunulan raporları web

sayfası kanalıyla yayınlamıştır. Bu çalışmanın amacı, IFSW genel merkezinin ve küresel gözlem evlerine bağlı sosyal hizmet kuruluşlarının COVID - 19 pandemisine karşı yaptıkları çalışmaların ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda IFSW'nin web sayfasında Aralık 2019 - Temmuz 2020 tarihleri arasında "SWresponds" ve "IFSWresponds" anahtar kelimeleri ile sunulan raporlar üzerinden taramalar gerçekleştirilmiştir. Bunun sonucunda elde edilen 76 belge üzerinden sosyal hizmet meslek örgütlerinin çalışmaları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda hem IFSW genel merkezinin hem de küresel gözlem evlerinin çalışmaları derlenmiştir.

IFSW genel merkezi salgının başlangıcından itibaren sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarını takip etmiştir. Bu bağlamda meslek elemanlarının pandemi koşullarında gerçekleştireceği müdahaleleri güçlendirmek için rol ve fonksiyonlarını ortaya koyan çeşitli yayınlar hazırlanmış; çevrimiçi ortamlarda bilgilendirici çalışmalar yürütülmüş; hassas/kırılgan grupların pandemi sürecinde nasıl etkilendiği ve nasıl müdahale edilmesi gerektiği ile ilgili öneriler sunulmuştur. Küresel gözlem evleri açısından ise sosyal hizmet meslek örgütlerinin pandemi sürecinden ciddi biçimde olumsuz etkilenen müracaatçı sistemlerine yönelik müdahaleler gerçekleştirdiği, bu müdahaleler sırasında vaka yönetimi, danışmanlık, savunuculuk ve kaynak yönetimi gibi roller üstlendiği, virüsün yayılmasını önlemek amacıyla toplumda bilinç yükseltici faaliyetlerde bulunduğu, örgütlenme yoluyla saha çalışmalarından elde edilen bilgileri paylaştığı, teknolojiyi aktif olarak kullanarak kanıta dayalı bilgiyi yaygınlaştırdığı ve bu süreçte sosyal hizmet mesleğinin önemini vurgulamak için aksiyon yürüttüğü ortaya konulmuştur.

Sosyal hizmet uzmanları küresel salgın karşısında farklı müdahale alanlarında ön safhalarda çalışan meslek elemanlarıdır. IFSW'nin yaptığı çalışmalar COVID-19'un yayılmasını önlemek, gereksinim duyulan hizmetlere erişim sağlamak, halk sağlığı krizinin bir sonucu olarak ortaya çıkan kaygı ve diğer endişeleri gidermeye yardımcı olmak, bilgi birikimini paylaşmak, sosyal hizmet uzmanlarının pandemi ile mücadelede önemli bir işgücü olduğunu savunmak, salgın sırasında sosyal hizmet uygulamaları için hizmet standartlarını oluşturmak ve teşvik etmek için kurumlar arası ve disiplinler arası ağlarda çalışmaları koordine etmek ve bu uygulamalar sırasında mentorluk sağlamak için önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanlarının küresel çapta gerçekleştirilen bu mesleki müdahaleleri yakından takip etmeleri önerilebilir. Böylelikle sosyal hizmet müdahalelerinde kanıta dayalı bilginin ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılmasına katkı sunulacaktır.

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Kaynaklar

- Aslan, R. (2020). Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(85), 35-41.
- Balachandran, P.K. (12 May 2020). COVID-19 should be a wake up call to Maldives to treat its migrant workers better. *News In Asia*. 17 Mayıs 2020 tarihinde alınmıştır.
- Barker, A. (19 March 2020). Wonder how dangerous a gathering can be? Here's how one event sparked hundreds of coronavirus cases across Asia. *ABC News*. 20 Mart 2020 tarihinde alınmıştır.
- BBC. (2020). Coronavirus infections 'accelerating' in Africa. 30 temmuz 2020 tarihinde , <https://www.bbc.com/news/world-africa-53004631> kaynağından alınmıştır.
- Blofield, M., Hoffmann, B., & Llanos, M. (2020). Assessing the Political and Social Impact of the COVID-19 Crisis in Latin America. *GIGA Focus Lateinamerika*, (03). <https://www.giga-hamburg.de/en/publication/assessing-the-political-and-social-impact-of-the-covid-19-crisis-in-latin-america/> kaynağından alınmıştır
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry research*, 112934.
- Caritas. (2020). Life in Italy under COVID-19 – , 28 temmuz 2020 tarihinde <https://www.caritas.eu/life-in-italy-under-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- Chen, W., & Huang, Y. (2020). To Protect Health Care Workers Better, To Save More Lives With COVID-19. *Anesthesia and Analgesia*, 1-5.
- Coates, B., Cowgill, M., Chen, T., & Mackey, W. (2020). *Shutdown: estimating the COVID-19 employment shock*. Grattan Institute, Melbourne, Victoria.
- Dominelli, L. (2020). Social work during a health pandemic. (2020). 28 haziran 2020 tarihinde https://www.iriss.org.uk/news/features/2020/04/02/social-work-during-health-pandemic?fbclid=IwAR3qGqp7ubUNU3bUmyy_TjuDEz1YAmMT1EVH0tCxrDtn-YcYuhGBrdTSzJ kaynağından alınmıştır.
- Dünya Bankası. (2020). COVID-19 (Coronavirus) Response: Asia. 27 temmuz 2020 tarihinde , <https://www.worldbank.org/en/region/sar/coronavirus> kaynağından alınmıştır
- Dünya Sağlık Örgütü. (2020a). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): situation report, 72.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2020b). WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. (2020). 27 temmuz 2020 tarihinde https://covid19.who.int/?gclid=EAIaIQobChMI7ZXe5YPu6gIVFIjVCh2p-gqHEAAYASAAEGJRAvD_BwE kaynağından alınmıştır.
- Euronews. (2020). COVID-19: Which Eastern Europe countries have seen a surge in cases?. 30 Temmuz 2020

- tarihinde <https://www.euronews.com/2020/07/12/covid-19-surge-in-new-coronavirus-cases-in-eastern-europe-prompts-new-restrictions> kaynağından alınmıştır.
- European Council. (2020). COVID-19 coronavirus pandemic. 28 Temmuz tarihinde <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/coronavirus/> kaynağından alınmıştır
- European Union. (2020). The impact of the COVID-19 on EU regions and cities. 27 Temmuz 2020 tarihinde https://europa.eu/newsroom/events/impact-covid-19-eu-regions-and-cities_en kaynağından alınmıştır.
- FRA. (2020). Migration: Key fundamental rights concerns - Quarterly bulletin 2 - 2020. (2020). 28 Temmuz 2020 tarihinde <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/migration-key-fundamental-rights-concerns-quarterly-bulletin-2-2020> kaynağından alınmıştır.
- Golightley, M. & Holloway, M. (2020). Social Work in the Time of the COVID-19 Pandemic: All in This Together?. *The British Journal of Social Work*, 50(3), 637–641.
- Greenberg, N., Docherty, M., Gnanapragasam, S., & Wessely, S. (2020). Managing mental health challenges faced by healthcare workers during covid-19 pandemic. *Bmj*, 368.
- Güney Afrika Tıbbi Araştırma Konseyi. (2020). What we think we know about the Covid-19 epidemiological numbers. 30 Temmuz 2020 tarihinde, <https://www.samrc.ac.za/news/what-we-think-we-know-about-covid-19-epidemiological-numbers> kaynağından alınmıştır.
- Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: a web-based cross-sectional survey. *Psychiatry research*, 112954.
- IFSW. (2020a). What we do – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/about-ifsw/what-we-do/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aa). The Japanese Federation of Social Workers celebrates WSWD 2020 with the presence of Silvana Martinez, IFSW President – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020, tarihinde <https://www.ifsw.org/the-japanese-federation-of-social-workers-celebrate-wswd-2020-with-the-presence-of-silvana-martinez-ifsw-president/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ab). Social workers: we see you – Joint Statement of Solidarity – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020, tarihinde <https://www.ifsw.org/social-workers-we-see-you-joint-statement-of-solidarity/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ac). IFSW Latin America and Caribbean – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/regions/lac/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ad). El Salvador. Pronunciamiento de la Asociación de trabajadores y Trabajadoras Sociales – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/el-salvador-pronunciamiento-de-la-asociacion-de-trabajadores-y-trabajadoras-sociales/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ae). Chile. Declaración Covid19 – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/chile-declaracion-covid19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020af). Puerto Rico. Trabajadores sociales piden “task force” social para atender crisis – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/puerto-rico-trabajadores-sociales-piden-task-force-social-para-atender-crisis/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ag). Message from The Italian Association of Social Workers on #WSWD200 – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde, <https://www.ifsw.org/message-from-the-italian-association-of-social-workers-on-wswd200/> Kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ah). Hungary. Open letter to Prime Minister to support social workers during COVID19 – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/hungary-open-letter-to-prime-minister-to-support-social-workers-during-covid19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ai). Czech Republic – Declaration of the Society of Social Workers of the Czech Republic – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde, <https://www.ifsw.org/czech-republic-declaration-of-the-society-of-social-workers-of-the-czech-republic/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aj). Romania. Social Workers fight Covid-19 – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/romania-social-workers-fight-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aj). Sweden. Support to Swedish social workers in times of Covid-19 – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/sweden-support-to-swedish-social-workers-in-times-of-covid-19/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020ak). Luxembourg. Déclaration de l’ANASIG sur la crise COVID19 – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/luxembourg-declaration-de-lanasig-sur-la-crise-covid19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020al). Spain. Campaña #TrabajoSocialResponsable – International Federation of Social Workers. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/spain-campana-trabajosocialresponsable/> kaynağından alınmıştır.

- IFSW. (2020am). France. A tou·te·s les professionnel·le·s du social – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 Tarihinde <https://www.ifsw.org/france-a-tou%c2%b7te%c2%b7s-les-professionnel%c2%b7le%c2%b7s-du-social/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020an). Norway. Fellesorganisasjonen (FO), The Norwegian Union of Social Workers – response to the covid-19 crisis – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020, tarihinde <https://www.ifsw.org/norway-fellesorganisasjonen-fo-the-norwegian-union-of-social-workers-response-to-the-covid-19-crisis/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ao). Slovakia. Open letter to thank you all social works – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/slovakia-open-letter-to-thank-social-works/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aö). United Kingdom. Open letter to Prime Minister to support social workers – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/united-kingdom-open-letter-to-prime-minister-to-support-social-workers/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ap). Germany. Social workers work with food banks “A warm soup in the morning against the cold of the night” – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/germany-dbsh-works-with-food-banks-a-warm-soup-in-the-morning-against-the-cold-of-the-night/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ar). BPSW – The Netherlands supports social workers with online lunchtime reflection – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/bpsw-the-netherlands-supports-social-workers-with-online-lunchtime-reflection/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020as). The Liaison Social Work Role in Nursing Homes and Residential Settings: A Model for Practice – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/the-liaison-social-work-role-in-nursing-homes-and-residential-settings-a-model-for-practice/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aş). Danish Association of Social Worker message to the government – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/danish-association-of-social-worker-message-to-the-government/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020at). The Tanzania Association of Social Workers (TASWO) responds to Covid19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/the-tanzania-association-of-social-workers-taswo-responds-to-covid19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020au). Malawi. ASWIM Statement on Covid-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/malawi-aswim-statement-on-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aü). Zambia. Social workers ready to response to COVID-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/zambia-social-workers-ready-to-response-to-covid-19/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020av). Nigeria. Covid 19: Call for sober reflections and calmness – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/nigeria-covid-19-call-for-sober-reflections-and-calmness/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020aw). Uganda. Social Workers Urged on Psychosocial Support – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/ugandan-social-workers-urged-on-psychosocial-support/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ax). Ghana. GASWO calls on its members to support the measures initiated by the government and by IFSW – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/ghana-gaswo-calls-on-its-members-to-support-the-measures-initiated-by-the-government-and-by-ifsw/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020ay). Nepal. The National Association provides Tele Socio-psychological counselling – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/nepal-the-national-association-provides-tele-socio-psychological-counselling/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020az). Work?, W., Action, S., Program, C., Agenda, T., Observatory, T., & Day, W. et al. (2020). Zimbabwe Association of Social Workers: Corona Virus, a Call for Social Workers and the World to unite and escalate the fight – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/zimbabwe-association-of-social-workers-corona-virus-a-call-for-social-workers-and-the-world-to-unite-and-escalate-the-fight/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020b). World Social Work Day 2020 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/social-work-action/world-social-work-day/world-social-work-day-2020/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020c). Statement on IFSW and Covid-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/statement-on-ifsw-and-covid-19/> kaynağından alınmıştır.

- IFSW. (2020d). It is the time to replace models of nationalism and charity with new global ethical foundations: What the World Can Learn from International Social Work – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/it-is-the-time-to-replace-models-of-nationalism-and-charity-with-new-global-ethical-foundations-what-the-world-can-learn-from-international-social-work/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020e). Covid-19: The struggle, success and expansion of social work – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/covid-19-the-struggle-success-and-expansion-of-social-work/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020f). As social workers work through the Covid 19 crisis we work towards a better world – International Federation of Social Workers. 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/as-social-workers-work-through-the-covid-19-crisis-we-work-towards-a-better-world/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020g). IV Webinar: Ethical Challenges for Social Workers during Covid-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/iv-webinar-ethical-challenges-for-social-workers-during-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020h). II Webinar IFSW & SWAN : Social Work Interventions for Social Change in the Time of Covid-19: International Perspectives – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/second-webinar-social-work-interventions-for-social-change-in-the-time-of-covid-19-international-perspectives/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020i). MOOC: Adapting Case Management to COVID-19 Situation – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/mooc-adapting-case-management-to-covid-19-situation/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020i). Zoom Conference entitled: Role of Arab social workers in Facing COVID 19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/zoom-conference-entitled-role-of-arab-social-workers-in-facing-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020j). IFSW Africa – Webinar on COVID-19 response in Africa. – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/ifsw-africa-webinar-on-covid-19-response-in-africa/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020k). III Webinar IFSW & SWAN: Social Work and Social Transformation in the time of Covid 19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/iii-webinar-ifsw-swan-social-work-and-social-transformation-in-the-time-of-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020l). Implementing International Labour Rights need to be at the forefront in the recovery of COVID-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/implementing-international-labour-rights-need-to-be-at-the-forefront-in-the-recovery-of-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020m). Violence against women must end. – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/violence-against-women-must-end/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020n). Survey on Social Work Ethical Challenges Under COVID-19 Provides Invaluable Information: One More Week to Participate – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/survey-on-social-work-ethical-challenges-under-covid-19-provides-invaluable-information-one-more-week-to-participate/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020o). Chinese Association of Social Workers Acknowledged for their role in the fight Against COVID-19 – International Federation of Social Workers. Retrieved . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/chinese-association-of-social-workers-acknowledged-for-their-role-in-the-fight-against-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ö). Message of Iran Association of Social Workers for WSWD 2020 – “The world is thirsty for peace and humanity” – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/message-of-iran-association-of-social-workers-for-wswd-2020-the-world-is-thirsty-for-peace-and-humanity/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020p). South Korea. Sharing Social Work activities to intervene during Covid-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/south-korea-sharing-social-work-activities-to-intervent-during-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020r). COVID-19 Response from Singapore Association of Social Workers – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/covid-19-response-from-singapore-association-of-social-worker/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020s). Indonesia. Indonesian update on response to the COVID-19 Pandemic – International Federation of Social Workers. Retrieved . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/indonesia-indonesian-update-on-response-to-the-covid-19-pandemic/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ş). Philippines. PASW responses to Covid-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/philippines-pasw-responses-to-covid-19/> kaynağından alınmıştır.

- IFSW. (2020u). Yemen. The working paper about the role of YGUSWP to confront of COVID-19 – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/yemen-the-working-paper-about-the-role-of-yguswp-to-confront-of-covid-19/> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020ü). . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/israel-international-roundtable-on-social-work-in-times-of-crisis/>; <https://www.ifsw.org/israel-promotes-international-learning-from-the-corona-pandemic> kaynağından alınmıştır.
- IFSW. (2020v). India, Kerala. One Day – One Donor Covid-19 programme – International Federation of Social Workers. . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/india-kerala-one-day-one-donor-covid-19-programme/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020y). New Zealand. ANZASW – Response to Covid-19 – International Federation of Social Workers. Retrieved . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/anzasw-response-to-covid-19-new-zealand/> kaynağından alınmıştır
- IFSW. (2020z). Australia. Social workers respond to COVID-19 pandemic – International Federation of Social Workers. Retrieved . 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.ifsw.org/australian-social-workers-respond-to-covid-19-pandemi/> kaynağından alınmıştır
- ILO. (2020). Almost 25 million jobs could be lost worldwide as a result of COVID-19, Retrieved . 2 Temmuz 2020 tarihinde https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_738742/lang--en/index.htm. Kaynağından alınmıştır.
- Kara, E. (2020). COVID-19 Pandemisi: İşgücü Üzerindeki Etkileri Ve İstihdam Tedbirleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 269-282.
- Lauer, S. A., Grantz, K. H., Bi, Q., Jones, F. K., Zheng, Q., Meredith, H. R., ... & Lessler, J. (2020). The incubation period of coronavirus disease 2019 (COVID-19) from publicly reported confirmed cases: estimation and application. *Annals of internal medicine*, 172(9), 577-582.
- Liem, A., Wang, C., Wariyanti, Y., Latkin, C. A., & Hall, B. J. (2020). The neglected health of international migrant workers in the COVID-19 epidemic. *The Lancet Psychiatry*, 7(4), e20.
- Miller, C. (2020). The Effect of COVID-19 on the U.S. Economy - Foreign Policy Research Institute. 27 temmuz 2020, tarihinde <https://www.fpri.org/article/2020/03/the-effect-of-covid-19-on-the-u-s-economy/> kaynağından alınmıştır
- Murthy, S., Gomersall, C. D., & Fowler, R. A. (2020). Care for critically ill patients with COVID-19. *Jama*, 323(15), 1499-1500.
- OECD. (2020). COVID-19 and Africa: Socio-economic implications and policy responses. 30 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-africa-socio-economic-implications-and-policy-responses-96e1b282/> kaynağından alınmıştır.
- Rajkumar, R. P. (2020). COVID-19 and mental health: A review of the existing literature. *Asian journal of psychiatry*, 102066.
- Rothan, H. A., & Byrareddy, S. N. (2020). The epidemiology and pathogenesis of coronavirus disease (COVID-19) outbreak. *Journal of autoimmunity*, 102433.
- Sanders, J. M., Monogue, M. L., Jodlowski, T. Z., & Cutrell, J. B. (2020). Pharmacologic treatments for coronavirus disease 2019 (COVID-19): a review. *Jama*, 323(18), 1824-1836.
- SHUDER. (2020a). Pandemi Sürecinde Sosyal Çalışmacının Rolü. Retrieved 4 Ağustos 2020 tarihinde <http://shuder.org/Sayfa/covid-19-sosyal-bir-mesele-midir1755> kaynağından alınmıştır.
- SHUDER. (2020b). Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını. 4 Ağustos 2020 tarihinde <http://shuder.org/Resimler/959f9722-72d9-45f0-b560-a6ae6ce3779fsh-dergisi-temmuz-aralik-2020pdf.pdf> kaynağından alınmıştır.
- SHUDER. (2020c). Pandemi Sürecinde Sosyal Hizmet. 4 Ağustos 2020 tarihinde, <http://shuder.org/Sayfa/pandemide-sosyal-hizmet1747>. Kaynağından alınmıştır.
- SHUDER. (2020d). KORDEP - Korona Virüs Enfeksiyonu Online Ruhsal Destek Platformu. 4 Ağustos 2020 tarihinde <http://shuder.org/Sayfa/kordep-korona-virus-enfeksiyonu-online-ruhsal-destek-platformu1752> kaynağından alınmıştır.
- SHUDER. (2020e). Koronavirüs Pandemisi ve 65 Yaş Üzeri Bireyler. 4 Ağustos 2020 tarihinde <http://shuder.org/Sayfa/koronavirus-pandemisi-ve-65-yas-uzeri-bireyler172> kaynağından alınmıştır.
- SHUDER. (2020f). Sağlık Bakanı Sayın Dr. Fahrettin Koca'ya Açık Mektup. <http://shuder.org/Sayfa/saglik-bakani-sayin-dr-fahrettin-koca-ya-acik-mektup1748> kaynağından alınmıştır.
- UN. (2020). UN chief calls for domestic violence ‘ceasefire’ amid ‘horrifying global surge’ 4 Ağustos 2020 tarihinde <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061052> kaynağından alınmıştır.
- UNDP (2020). The Social and Economic Impact of COVID-19 in the Asia-Pacific Region. Position Note prepared by UNDP Regional Bureau for Asia and the Pacific. Bangkok: United Nations Development Programme.
- UNICEF. (2020). UNICEF responds to the COVID-19 pandemic in Europe and Central Asia. (2020). Retrieved 27 Temmuz 2020, tarihinde

- <https://www.unicef.org/eca/unicef-responds-covid-19-pandemic-europe-and-central-asia> kaynağından alınmıştır.
- UNWomen. (2020). Issue brief: COVID-19 and ending violence against women and girls | Digital library: Publications. 28 Temmuz 2020 tarihinde, <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/issue-brief-covid-19-and-ending-violence-against-women-and-girls> kaynağından alınmıştır.
- Vara, V. (2020). COVID-19 USA: Coronavirus outbreak measures and effect on the US. 27 Temmuz 2020 Tarihinde <https://www.pharmaceutical-technology.com/features/coronavirus-affected-countries-usa-covid-19-measures-impact-pharma-hotel-tourism-medical/> kaynağından alınmıştır
- Ward, A. (2020). How South America became a coronavirus epicenter. (2020). 27 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.vox.com/2020/5/26/21270376/south-america-covid-19-coronavirus-brazil-peru-chile> kaynağından alınmıştır.
- Yeung, J. & Isaac, Y. (15 May 2020). "Tens of thousands of Singapore's migrant workers are infected. The rest are stuck in their dorms as the country opens up". CNN International. Retrieved 17 Mayıs 2020. Tarihinde <https://edition.cnn.com/2020/05/14/asia/singapore-migrant-worker-coronavirus-intl-hnk/index.html> kaynağından alınmıştır.

Yazar Biyografileri

Merve Deniz Pak Güre, Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Uluslararası sosyal hizmet, afetlerde sosyal hizmet ve tıbbi sosyal hizmet gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.

Buğra Tulğan, Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde yüksek lisans öğrencisidir. Sığınmacı ve mültecilerle sosyal hizmet, uluslararası sosyal hizmet ve sosyal politika gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.